

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Outi Metso

Pelastustoimen laitelain uudistuksen tuomat muutokset automaattisten sammutuslaitteistojen ja paloilmoittimien alalle

Opinnäytetyö

Syksy 2024

Insinööri (ylempi AMK), rakentaminen

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Tutkinto-ohjelma: Insinööri (ylempi AMK), Rakentaminen

Suuntautumisvaihtoehto: Rakentaminen

Tekijä: Outi Metso

Työn nimi alaotsikoineen: Pelastustoimen laitelain uudistuksen tuomat muutokset automaattisten sammutuslaitteistojen ja paloilmoittimien alalle

Ohjaajat: Veli-Pekka Nurmi, Jouni Björkman

Vuosi: 2024

Sivumäärä: 44

Liitteiden lukumäärä: 0

Tämä työ käsittelee pelastustoimen laitelakia ja sen sääntelyä paloilmoittimien ja automaattisten sammutinlaitteistojen alalla. Pelastustoimen laitteiden tarkoitus on suojella ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä tulipalon sattuessa. Työssä tarkastellaan erityisesti lainsäädäntöä, joka on muuttunut merkittävästi uusimman, 1.1.2025 voimaan astuvan lain myötä. Uudessa laissa keskeisiä muutoksia ovat vastuuhenkilöiden koulutusvaatimuksen poistaminen sekä laitteiden asennus- ja tarkastusprosessien yksinkertaistaminen. Lakimuutoksella pyritään vastaamaan alan teknologian kehitykseen ja vähentämään byrokratiaa, mutta se on herättänyt huolta osaamisen ja turvallisuuden heikkenemisestä. Työssä verrataan myös tarkastuslaitosten toimintaa ja eri maiden käytäntöjä.

Vaikka laki tarjoaa uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja kannustaa teknologiseen kehitykseen, se asettaa alalle myös haasteita. Koulutusvaatimusten poistaminen ja pysyvien pätevyyslupien myöntäminen ja käyttöönotto voivat johtaa osaamistason laskuun ja laadun heikkenemiseen.

Lopulta uuden lain menestys riippuu siitä, miten hyvin eri toimijat ja sidosryhmät sopeutuvat muutokseen ja saavat pidettyä vanhan pätevyyden omaavat vastuuhenkilöt alalla. Jos koulutuksen ja osaamisen kehittämiseen panostetaan tulevaisuudessa riittävästi, uudistus voi edistää alan kestävästä kasvusta ja parantaa paloturvallisuutta.

¹ Asiasanat: pelastustoimen laitteet, paloturvallisuus, lainsäädäntö, vaatimuksenmukaisuus, tekniset vaatimukset

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Degree programme: Master Of Engineering, Construction Engineering

Specialisation: Building Construction Technology

Author: Outi Metso

Title of thesis: Changes Brought by the Reform of Rescue Services Equipment Act to the Automatic Fire Extinguishing Systems and Fire Alarm Industry

Supervisors: Veli-Pekka Nurmi, Jouni Björkman

Year:2024

Number of pages: 44

Number of appendices:0

The new Fire Safety Equipment Act (191/2024), which will come into effect at the beginning of 2025, replaces the previous act on Rescue Equipment (10/2007) and introduces significant changes to the regulation of fire safety systems. The primary goal of the new law is to enhance the safety, reliability, and compatibility of systems, enabling the development of new technological innovations, such as smarter and more environmentally friendly solutions. The reform is expected to improve fire safety, to reduce false alarms, and to increase the competitiveness of the industry.

The thesis studied the impact of the new legislation on fire safety industry practices and the operating environment. The research methods include a literary review, interviews with industry professionals and a comparison of international laws.

The results show that the new law clarifies the roles of responsible personnel and strengthens documentation requirements for systems. However, the removal of educational requirements for responsible personnel replacing an engineering degree with three years of work experience and a qualifying exam raises concerns about a decline in expertise and safety standards, particularly in demanding projects. This change contrasts with the tightening qualification requirements in other areas of the construction sector.

While the Act introduces challenges, such as inconsistencies in skill levels, it also creates opportunities for technological innovations and sustainable solutions that can improve the industry's long-term competitiveness. The success of the reform will depend on how well stakeholders adapt to the changes and invest in training and oversight to maintain expertise and safety.

¹ Keywords: firerescue service equipment, fire safety, legislation, compliance, technical requirements

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
Käytetyt termit ja lyhenteet.....	6
1 JOHDANTO	7
2 LAIN KEHITYS JA HISTORIA	9
2.1 Lain asetusten ero	9
2.2 Laki pelastustoimen laitteiden teknisistä vaatimuksista ja tuotteiden paloturvallisuudesta.....	9
2.3 Laki pelastustoimen laitteista	9
2.4 Laki eräistä paloturvallisuuslaitteista	10
2.5 Miksi lakia pelastusalan laitteista tarvitaan?	12
3 LAKI ERÄISTÄ PALOTURVALLISUUSLAITELAISTA 191/2024)	13
3.1 Uuden lain rakenteen erot edeltäjäänsä nähden	13
3.2 Lain eteneminen valmistelusta valmiiksi laiksi.....	14
3.3 Lain lausuntoaikana saamat lausunnot	16
3.3.1 Viranomaisten antamat lausunnot.....	16
3.3.2 Ministeriöiden sekä maakuntahallituksen antamat lausunnot	16
3.3.3 Tarkastuslaitosten antamat lausunnot	17
3.3.4 Yhdistysten antamat lausunnot.....	17
3.3.5 Urakoitsijoiden lausunnot.....	18
3.3.6 Yhteenveto lausuntojen huomioimisesta lopullisessa laissa	19
4 PELASTUSALAN LAITELAKIA VASTAAVAT MÄÄRÄYKSET ULKOMAILLA.	20
4.1 Australia	20
4.2 Iso-Britannia	20
4.3 Ruotsi	21
4.4 Käsiteltävien maiden eroavaisuudet keskenään	21
5 LAIN PÄIVITYKSEN TUOMAT MUUTOKSET	22
5.1 Vastuuhenkilö.....	22

5.1.1	Koulutusvaade	22
5.1.2	Työkokemus.....	23
5.1.3	Vastuuhenkilön työsuhde.....	24
5.1.4	Vastuuhenkilön pätevyyden voimassaolo	25
5.2	Asennusliikkeen toiminta	26
5.3	Tarkastuslaitoksen toiminta	27
5.4	Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rooli	29
5.5	Pelastusviranomaisten toiminta.....	30
5.6	Tuotteita koskevat muutokset.....	30
5.7	Alan kuuleminen ja esille nostetut ongelmat	31
6	UUDEN LAIN VAIKUTUS ALAN TOIMINTAYMPÄRISTÖÖN HAASTATTELUAINIESTON PERUSTEELLA	32
6.1	Alan muuttuminen ja laadun heikkeneminen	32
6.2	Tarkastuslaitoksen roolin muutos	33
6.3	Maahantuojien kohtaamat haasteet	34
6.4	Pätevyys- ja koulutusvaatimusten poistuminen	34
6.5	Ehdotukset ja kehitysideat.....	35
6.6	Haastattelujen johtopäätökset	35
7	ASETUKSET	36
8	Lain voimaantulon tuomat kehitysmahdollisuudet alalle	39
8.1	Alan yrityksiin kohdistuvat muutokset.....	39
8.2	Koulutus	39
8.3	Tekniset innovaatiot	40
8.4	Taloudelliset vaikutukset yhteiskunnassa.....	41
9	JOHTOPÄÄTÖKSET	43
	LÄHTEET	44

Käytetyt termit ja lyhenteet

Asetus	Täydentävä määräys
Auditointi	Tarkastus, jolla varmistetaan järjestelmien tai yrityksen toiminnan vaatimuksenmukaisuus
BAFE	British Approvals for Fire Equipment (Iso-Britannia)
CE-merkintä	Eurooppalainen tuotteen vaatimustenmukaisuuden osoitus
Erheellinen hälytys	Väärä hälytys, joka ei johdu todellisesta vaaratilanteesta
FIA	Fire Industry Association (Iso-Britannia)
FPA	Fire Protection Association (Australia)
Laki	Velvoittava säädös
Sammutuslaitteisto	Laitteisto, joka rajaa ja sammuttaa palon automaattisesti
Paloilmoitin	Laitteisto, joka ilmoittaa tulipalosta automaattisesti
Pätevyys	Henkilön oikeus toimia tietyn tehtävän vastuuhenkilönä
Rakennustuoteasetus	EU-asetus rakennustuotteiden vaatimuksista
Säädös	Oikeusnormi, määräys
Tukes	Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Valtioneuvosto	Suomen hallituksen toimielin
Ympäristöministeriö	Ministeriö, joka vastaa rakennuslainsäädännöstä ja rakentamisen valvonnasta

1 JOHDANTO

Uusi laki eräistä paloturvallisuuslaitteista (191/2024) astuu voimaan 1.1.2025, ja samalla se kumoaa aiemman lain pelastustoimen laitteista (10/2007). Tämä uusi laki asettaa entistä selkeämmät ja osittain tiukemmat vaatimukset automaattisille paloturvallisuusjärjestelmille, kuten paloilmoin- ja sammutuslaitteistoille. Lain keskeinen tavoite on parantaa paloturvallisuutta Suomessa varmistamalla, että laitteistot ovat teknisesti luotettavia ja käyttötarkoitukseen soveltuvia.

Tämän työn rkoituksena on tarkastella uuden lainsäädännön vaikutuksia paloturvallisuusalan toimijoiden toimintaperiaatteisiin ja työskentelytapoihin. Suomessa lainsäädäntö on perinteisesti ollut keskeinen ohjauksen väline monilla aloilla, jotka ovat luonteeltaan osittain suljettuja ja tiukasti säädeltyjä. Tämä on ollut perusteltua, kun tavoitteena on ollut varmistaa yhteiskunnan kriittisten toimintojen turvallisuus ja laatu. Uusi lainsäädäntö tuo mukanaan mahdollisuuksia sääntelyn keventämiseen ja markkinoiden avautumiseen, mikä voi aiheuttaa samalla monimutkaisia yhteiskunnallisia vaikutuksia.

Sääntelyn purkaminen ja alan avaaminen voi vaikuttaa merkittävästi paitsi alan sisäiseen dynamiikkaan, myös laajemmin yhteiskuntaan. Tässä työssä pyritään tarkastelemaan näitä muutoksia ja tuomaan esiin sekä mahdollisuuksia että haasteita, joita uusi lainsäädäntö voi aiheuttaa. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat esimerkiksi alalla toimivien yritysten toimintamallien mahdolliset muutokset. Tämä työ tarkastelee uuden lain mukanaan tuomia muutoksia erityisesti automaattisten järjestelmien osalta, ja huomiota kiinnitetään järjestelmien asennus-, huolto- ja ylläpitokäytäntöihin. Työstä on rajattu ulkopuolelle lain luku 3, joka käsittelee käsisammuttimien tarkastusta ja huoltoa, sillä niiden toimintaperiaatteet eroavat merkittävästi automaattisista järjestelmistä.

Tavoitteena on tuoda esiin eri näkökulmia ja pyrkiä tarjoamaan syvällistä ymmärrystä siitä, millä tavoin tuleva laki ohjaa alan toimijoiden työskentelyä ja millaisia vaikutuksia lailla voi olla pitkällä aikavälillä. Näin työssä ei ainoastaan tarkastele lain teknisiä yksityiskohtia, vaan myös sen laajempaa merkitystä osana yhteiskunnallista ja taloudellista kehitystä.

Työssä käsiteltävien automaattisten laitteistojen tarkoitus on indikoida, rajoittaa ja sammuttaa palo ja antaa aikaa palotilanteesta pelastautumiselle. Pelastustoimen laitelain (Laki pelastustoimen laitteista 10/2007) tarkoitus on taata, että laitteistot ovat turvallisia sekä

tarkoitukseensa soveltuvia. Lain tarkoituksena on varmistaa laitteistojen luotettava toiminta huolehtimalla oikeasta asennuksesta, huolloista ja ylläpidosta.

Paloturvallisuuden merkitys korostuu Suomessa erityisesti siksi, että Suomi on ollut pitkään kansainvälisesti korkealla tasolla palokuolemien ja tulipalojen aiheuttamien taloudellisten tuhojen listauksissa suhteutettuna väkilukuun (The Geneva Association, 2014). Ajantasaista kansainvälistä tietoa Suomen sijoittumisesta näissä tilastoissa ei kuitenkaan ole saatavilla, sillä Geneva Association keskittyy nykyään pelkästään tiedon keräämiseen ilman tilastojen julkaisemista. Kotimaisissa tilastoissa paloturvallisuuden parantamistarve näkyy selvästi. Tulipaloissa menehtyy Suomessa vuosittain noin 50 henkilöä, kun taas liikenneonnettomuuksissa kuolee 200–250 henkeä vuosittain (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL), 2024). Nämä luvut osoittavat, että tulipalot ovat edelleen merkittävä turvallisuusuhka, jonka torjumiseksi tarvitaan tehokkaita ja luotettavia teknisiä ratkaisuja.

2 LAIN KEHITYS JA HISTORIA

2.1 Lain asetusten ero

Laki ja asetus eivät ole rinnasteisia säädöksiä, vaan niiden välillä vallitsee hierarkkinen suhde. Laki on ylemmänasteinen säädös, joka määrittää asetuksen rajat. Perustuslain 107 § mukaan asetus ei saa olla ristiriidassa lain kanssa. Lainvalvontaviranomaisten tehtävä on varmistaa, että asetukset pysyvät lain puitteissa (Suomen perustuslaki 731/1999, 107 §).

Laki antaa asetukselle toimeksiannon ja määrittää sen sisällölliset rajat. Asetukset puolestaan toimivat käytännön ohjeina ja mahdollistavat tehokkaan soveltamisen arjessa (Tiihonen, 2019).

2.2 Laki pelastustoimen laitteiden teknisistä vaatimuksista ja tuotteiden paloturvallisuudesta

Ensimmäinen pelkästään pelastustoimen laitteita koskeva laki, laki pelastustoimen laitteiden teknisistä vaatimuksista ja tuotteiden paloturvallisuudesta, astui voimaan Suomessa 1.9.1999 (562/1999). Alan ensimmäinen varsinainen laki pelastustoimen laitteista saatiin siis melko jälkijättöisesti laadittua, ottaen huomioon, että ensimmäiset automaattiset sammutusjärjestelmät oli asennettu maahamme jo sata vuotta aiemmin teollistumisen aikakauden alkuvaiheessa.

Pelastustoimen laitteiden teknisistä vaatimuksista ja tuotteiden paloturvallisuudesta määräävä laki antoi ensimmäiset lakimuotoiset toimintaa ohjaavat määräykset, joiden perusteella koko ala ja sen toimintakulttuuri on lähtenyt kehittymään ja kasvamaan.

2.3 Laki pelastustoimen laitteista

Pelastustoimen laitteiden teknisistä vaatimuksista ja tuotteiden paloturvallisuudesta määräävä laki kumottiin vuonna 2007 lailla pelastustoimen laitteista (10/2007). Korvaava laki käsittelee edeltäjäänsä huomattavasti laajemmin ja kattavammin pelastustoimen laitteita ja alan toimintaa. Laki keskittyy edeltäjäänsä syvällisemmin pelastustoimen laitteiden turvallisuuden lisäksi tarkoituksenmukaisuuteen sekä vaatimuksenmukaisuuden osoittamiseen. Laissa

painotetaan huollon ja tarkastuksen vaatimusten lisäksi laitteiden markkinoille pääsyn ja käyttöön luovuttamisen edellytyksiä. Edeltävä laki keskittyi enemmän paloturvallisuuden teknisiin vaatimuksiin.

Pelastustoimen laitelaki (10/2007) on ollut keskeinen säädös Suomessa määriteltäessä pelastusalan laitteiden vaatimuksia asennuksissa, huolloissa sekä tarkastuksissa. Lain voimassaoloaikana on tullut muutoksia sekä rakennusten palo- ja käyttöturvallisuutta että tuoteturvallisuutta koskeviin säädöksiin. Näitä säädöksiä ovat erityisesti pelastuslaki (379/2011) ja ympäristöministeriön tarkentamismääräykset sekä kansalliset ja EU-säädökset, jotka koskevat tuotteiden markkinavalvontaa ja vaatimustenmukaisuuden osoittamista.

2.4 Laki eräistä paloturvallisuuslaitteista

Laki eräistä paloturvallisuuslaitteista (191/2024) astuu voimaan 1.1.2025. Laki kumoaa voimaan tullessaan edeltäjänsä, lain pelastustoimen laitteista. Lain kehitystyö on alkanut tammi-kuussa 2018 sisäministeriön johdolla. Ministeriö vastasi luonnoksen laatimisesta, ja sen tarkoituksena oli selkeyttää sekä päivittää jo olemassa olevaa sääntelyä. Uuden pelastusalan laitelain piti alkuperäisen aikataulun mukaan astua voimaan jo vuoden 2020 aikana (Rajaniemi & Rajakko, 2019).

Lain valmistelun jälkeen laki lähetettiin eri sidosryhmille lausuntokierrokselle. Palautteiden pohjalta sisäministeriö teki harkinnanvaraisesti muutoksia lakiluonnokseen ja esitteli lakiluonnoksen eduskunnalle keväällä 2024. Lain eduskunta- ja valiokuntakäsittelyt tapahtuivat kevään 2024 aikana. Eduskunnan vahvistettua hallituksen esityksen siirtyi laki presidentin vahvistettavaksi.

Taulukko 1. Lain (191/2027) keskeiset erot edeltäjäänsä Pelastustoimen laitelakiin (10/2007)

Aihealue	Pelastustoimen laitteista annettu laki (10/2007)	Laki eräistä paloturvallisuuslaitteista (voimassa 1.1.2025 alkaen)
Soveltamisala	Pelastustoimen laitteet, kuten palonilmaisu- ja sammutuslaitteistot, alkusammutusvälineet, poistumisreittien merkitsemiseen käytettävät tuotteet, tulisijat ja väestönsuojien laitteet.	Rakennuksiin asennettavat paloilmoittimet ja automaattiset sammutuslaitteistot sekä käsisammuttimet.
Toiminnanharjoittajien velvoitteet	Säädetään valmistajien, maahantuojien, myyjien ja muiden markkinoille tai käyttöön luovuttajien velvollisuuksista.	Määritellään tarkemmin toiminnanharjoittajien velvoitteet, mukaan lukien asennus- ja huoltoliikkeet sekä tarkastuslaitokset.
Vaatimustenmukaisuuden osoittaminen	Edellyttää, että markkinoille tai käyttöön luovutettavat laitteet täyttävät säädetyt vaatimukset.	Selkeyttää vaatimustenmukaisuuden osoittamista ja siihen liittyviä menettelyjä.
Viranomaisten tehtävät ja toimivaltuudet	Määrittelee viranomaisten tehtävät ja toimivaltuudet laitteiden valvonnassa.	Tarkentaa viranomaisten tehtäviä ja toimivaltuuksia, erityisesti Turvallisuus- ja kemikaaliviraston roolia.
Säätelyn rakenne	Sisältää sekä lain että asetustasoista säätelyä.	Nostaa asetustasoista säätelyä lain tasolle ja selkeyttää säätelyn rakennetta.
Yhdenmukaistaminen muun lainsäädännön kanssa	Tarve selventää lain suhdetta muuhun lainsäädäntöön, kuten pelastuslakiin ja maankäyttö- ja rakennuslakiin.	Yhdenmukaistaa säätelyä muun lainsäädännön kanssa ja selventää lain suhdetta esimerkiksi rakentamislakiin.

2.5 Miksi lakia pelastusalan laitteista tarvitaan?

Nykyinen lainsäädäntö on osittain vanhentunut, eikä täysin pysynyt perässä pelastusalan tekniikan kehittämisessä. Uusi laki pyrkii ottamaan edeltäjänsä paremmin huomioon uusien laitteiden ja järjestelmien tuomat vaatimukset.

Pelastusalan laitteita koskevalla lailla pyritään varmistamaan, että laitteet ovat turvallisia, luotettavia ja toimivat tehokkaasti ja oikea-aikaisesti silloin, kun niitä tarvitaan. Laki asettaa selkeät vaatimukset laitteiden valmistajille, maahantuojille, myyjille sekä asennukselle. Näin pyritään tehokkaasti estämään huonolaatuisten ja mahdollisesti vaarallisten tuotteiden pääsy markkinoille.

Lain päämääränä on selkeyttää eri osapuolten vastuita. Tällä pyritään vähentämään epäselvyyksiä ja varmistamaan, että kaikki osapuolet tietävät roolinsa sekä velvollisuutensa. Kaiken edellä mainitun lisäksi laki pelastusalan laitteista edistää sekä yhtenäistää alan toimintamalleja.

3 LAKI ERÄISTÄ PALOTURVALLISUUSLAITELAISTA 191/2024)

Sisäministeriön neuvotteleva virkamies Kirsi Rajamäki esitteli Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukesin webinaarissa 8.10.2024 lain rakennetta. Kirsi Rajamäki kertoi, miten voimaan tuleva paloturvallisuuslaitelaki (191/2024) eroaa korvaamastaan pelastustoimen laitelaista (10/2007) rakenteellisesti. Voimaan tulevassa laissa on pyritty selkeyttämään sääntelyn rakennetta ja sisältöä edeltäjäänsä nähden.

3.1 Uuden lain rakenteen erot edeltäjäänsä nähden

Uuden voimaan astuvan lain edeltäjä, pelastustoimen laitelaki (laki pelastustoimen laitteista 10/2007), koostui 26 pykälästä, mutta varsinaista selkeää jaottelua eri lukuihin ei laissa ollut. Lain epäselvä ryhmittely pelkästään pykäliin teki sen rakenteesta hajanaisen. Tämä esitystapa aiheutti haasteita käyttäjille, jos ja kun tietty asia piti selvittää nopeasti, eikä selkeästi ollut tiedossa, minkä pykälien kohdalla asiasta säädetään.

Uusi paloturvallisuuslaitelaki (laki eräistä paloturvallisuuslaitteista 191/2024) sisältää selkeän jaottelun lukuihin. Laki koostuu kaikkiaan kuudesta luvusta ja 62 pykälästä.

- 1 luku: Yleiset säännökset 1–3 §
 - Tässä luvussa käsitellään lain soveltamisalaa sekä lain suhdetta muuhun lainsäädäntöön ja sen määritelmiin.
- 2 luku: Paloilmoittimet ja automaattiset sammutuslaitteistot 4–23 §
 - Luku käsittelee laitteistojen toteutusta, toiminnallisia vaatimuksia ja niiden dokumentointia. Näiden lisäksi käsitellään asennusliikkeen toimintailmoitusta sekä vastuuhenkilön pätevyysvaatimuksia. Tarkastuslaitoksia koskevissa asioissa käsitellään tarkastusvelvoitetta, tarkastusvälejä sekä dokumentaatiota. Lisäksi käsitellään tarkastuslaitoksen hyväksymistä.
- 3 luku: Käsisammuttimien tarkastus ja huolto 24–35 §
 - Tämän luvun käsitteleminen on rajattu tämän päättötyön ulkopuolelle.

- 4 luku: Tuotteita koskevat vaatimukset 36–40 §
 - Luku käsittelee lain laitteistolle tuomia vaatimuksia sekä tuotteiden merkintöjä. Luvussa määritellään laitteilta vaaditut ohjeet sekä niiden kielivaatimukset ja laitteiden vaatimuksenmukaisuus.

- 5 luku: Valvonta 41–51 §
 - Tässä luvussa käsitellään viranomaisten tehtäviä ja valtuuksia.

- 6 luku: Erinäiset säännökset 52–62 §
 - Viimeisessä luvussa käsitellään muun muassa tiedonsaantioikeutta, muutoksenhakuoikeutta, vastavuoroista tunnustamista sekä viranomaisten ilmoitusvelvollisuutta.

Vaikka uudessa laissa on pykälää edeltäjäänsä enemmän, on uusi laki rakenteeltaan selkeämpi ja johdonmukaisempi kuin syrjäytyvä laki. Uudessa paloturvallisuuslaitelaissa (191/2024) on pykälät järjestetty uudelleen niin, että esimerkiksi kaikki valvontaan liittyvät pykälät kuuluvat lukuun viisi ja järjestelmiin liittyvät lukuun kaksi. Näin lain rakenne on loogisempi ja helpommin omaksuttavissa omina kokonaisuuksina edeltävään lakiin verrattuna.

3.2 Lain eteneminen valmistelusta valmiiksi laiksi

Uuden voimaan tulevan lain valmisteluvaihe käynnistettiin jo vuonna 2017 sisäministeriön toimesta, ja lain uudistuksen toimikausi astui voimaan 9.1.2018. Lain toimikausi on ajanjakso, jonka aikana lakiesityksen valmistelu tapahtuu. Toimikausi pitää sisällään useita vaiheita, kuten esivalmistelun, perusvalmistelun, lausuntokierrokset sekä jatkovalmistelun. Lain valmistelun toimikausi päättyi lakiesityksen valmistuttua. Paloturvallisuuslaitelain toimikausi päättyi 19.4.2024.

Valmistelun taustalla oli useita syitä. Haluttiin selkeyttää lakia, jotta pelastusalan laitteita koskevat velvoitteet olisivat yksiselitteisiä ja helposti sovellettavissa. Tarvittiin ajantasaista säätelyä teknologisen kehityksen ja muuttuneiden kansainvälisten vaatimusten vuoksi. Vanha laki ei myöskään ollut yhdenmukainen EU:sta tulevien vaatimusten kanssa.

Verrattaessa uuden laitelain valmistelua Sitran selvitykseen *Miten Suomessa säädetään laki?* (Backman, 2021) voidaan todeta, että lain valmistelu noudatti pääpiirteissään Sitran esittämää lainsäädäntöprosessin mallia. Käytännön toteutuksessa kuitenkin ilmeni merkittäviä haasteita valmistelun tehokkuudessa ja sidosryhmien kuulemisen huomioimisessa.

Lain valmistelu koostuu aloitteesta, esivalmistelusta, perusvalmistelusta, lausuntomenettelystä, jatkovalmistelusta ja valtioneuvoston päätöksenteosta. Lain esivalmistelussa kartoitettiin voimassa olevan lain puutteita ja tarpeita uudistukselle. Perusvalmistelussa laadittiin lakiluonnos, joka lähetettiin lausuntokierrokselle vuonna 2022. Lausuntomenettelyn jälkeen jatkovalmistelussa huomioitiin saadut palautteet, ja lopullinen versio eteni valtioneuvoston päätettäväksi.

Laki eteni eduskunnan käsittelyyn vuonna 2023, jonka jälkeen laki lähti valiokuntakäsittelyyn. Toisessa käsittelyssä eduskunta hyväksyi lain, joka vahvistettiin vuonna 2024 ja astuu voimaan 1.1.2025.

Taulukko 2. Uuden pelstustoimen laitelain vaiheet (sisäministeriö, 2024).

9.1.2018	Toimikausi alkaa
10.4.2019	Keskustelutilaisuus pelastustoimen laitteista annetun lain uudistamisesta 10.4.2019
16.5.2019	Keskustelutilaisuus pelastustoimen laitteista annetun lain uudistamisesta 16.5.2019
8.10.2019	Keskustelutilaisuus pelastustoimen laitteista annetun lain uudistamisesta 8.10.2019
27.6.2022 – 19.9.2022	Lausuntokierros HE-luonnoksesta laiksi eräistä paloturvallisuuslaitteista
8.7.2022 – 19.9.2022	Remissförfarande RP utkast till lag om vissa brandskyddsanordningar
20.9.2022 – 24.1.2024	Esityksen jatkovalmistelu
25.1.2024	Hallituksen esitys HE 106/2023
19.3.2024	Eduskunnan vastaus 13/2024 vp
19.4.2024	Laki eräistä paloturvallisuuslaitteista (191/2024)
19.4.2024	Toimikausi päättyy

Sitran esittämä lainsäädäntöprosessi korostaa lainvalmistelun avoimuutta, sidosryhmien kuulemista ja tehokasta johtamista. Pelastustoimen laitelaista annetun lain uudistuksen valmistelu kesti lähes seitsemän vuotta. Tämä aika on poikkeuksellisen pitkä lainsäätämiseksi. Lausuntokierroksilla saadut palautteet eivät myöskään kaikilta osin heijastuneet lopulliseen lakiin, mikä viittaa puutteisiin sidosryhmien kuulemisessa ja palautteen huomioimisessa. Näiltä osin pelastusalan laitelaki poikkeaa Sitran korostamasta osallistavasta ja avoimesta valmisteluprosessista.

3.3 Lain lausuntoaikana saamat lausunnot

Lain lausuntoaikana 27.6.2022–19.9.2022 lain luonnoksesta ehti lausumaan yli kuusikymmentä eri tahoa. Lausuntotahoista sairaanhoitopiirejä, pelastuslaitoksia tai muita viranomaisia oli yhteensä viisitoista kappaletta. Alalla toimivilta urakoitsijoilta saatiin yhdeksän lausuntoa. Loput lausunnonantajat olivat yhdistyksiä sekä ministeriöitä tai muita tahoja. Kattavin otos saatiin tarkastuslaitoksista, joista kaksi laitosta kolmesta jätti lausuntonsa.

Lausuntokierroksen aikana saatu palaute tarjoaa kattavan kuvan silloisen lakiluonnoksen vahvuuksista sekä parannuskohteista. Ehdotukset heijastavat laajasti eri sidosryhmien näkemyksiä sekä huolia, joiden perusteella lakiluonnosta olisi voitu parantaa. Keskeisiksi teemoiksi nousi muun muassa tietosuoja, pienyritysten tarpeet, täytäntöönpanon vahvistaminen, digitaalinen siirtymä, eri sektorien yhteistyö sekä vastuuhenkilön pätevyyskoskevat kysymykset ja pelastusviranomaisten rooli.

3.3.1 Viranomaisten antamat lausunnot

Pelastusviranomaisten sekä hyvinvointialueiden lausunnoissa yhteiseksi tavoitteeksi nousi tavoite lain selkeyttämiseksi, erityisesti paloilmoittimien ja sammutuslaitteistojen määrittelmien, tarkastusvaatimusten sekä pelastusviranomaisten roolin osalta. Useat tahot painottivat pelastusviranomaisen asiantuntijaroolin ja valvontaoikeuksien vahvistamista erityisesti laitteistojen perusmäärittelyn ja käyttöönoton sekä tarkastuksien osalta. Yhteistyö eri toimijoiden välillä nähtiin keskeisenä paloturvallisuuden parantamisen osalta.

Viranomaisten kannanotot olivat erittäin hyviä ja hyvin perusteltuja. Silti valmiiseen lakiin ei nostettu annetuista lausunnoista tärkeäksi koettuja asioita. Tällaisia oli hyvin perusteltu toivottu lakikirjaus siitä, että laitteistojen suunnittelun käynnistyessä laitteistojen valinnat ja perusteet käytäisiin läpi ja hyväksytettäisiin pelastusviranomaisilla.

3.3.2 Ministeriöiden sekä maakuntahallituksen antamat lausunnot

Ministeriöiden lausunnoissa suhtauduttiin lakiesitykseen myönteisesti, mutta nostettiin myös esiin joitakin tarkennustarpeita. Tarkennuksia esitettiin erityisesti ammattipätevyden tunnustamiseen ja säädöstekstien selkeyteen liittyen. Ahvenanmaan maakuntahallitus nosti esille kielilainsäädännön noudattamisen Ahvenanmaan osalta.

3.3.3 Tarkastuslaitosten antamat lausunnot

Molemmat lausuneet tarkastuslaitokset korostivat lausunnoissaan tiedonkulun ja yhteistyön merkitystä paloturvallisuuslaitteistojen asennuksessa, huollossa ja tarkastuksessa. Ab Alarm Control Alco Oy:n (Harf, 2022) ja Inspecta Tarkastus Oy:n (Kurola, 2022) lausunnot tarkastelevat lausuntoluonnoksen teemoja eri näkökulmista, mikä tarjoaa laajan ymmärryksen lakiehdotuksen vaikutuksista ja kehityskohdista. Molemmissa lausunnoissa tunnistetaan vastuuhenkilöiden keskeinen rooli paloturvallisuudessa, mutta ne eroavat painopisteiden osalta. Ab Alarm Control oy keskittyy enemmän vastuuhenkilön henkilökohtaiseen pätevyyteen, kun taas Inspecta painottaa tiedonkulun sujuvuutta ja järjestelmällisyyttä tarkastusten tehokkuuden takaamiseksi. Tarkastuslaitosten näkemysten huomioonottaminen voimaan tulevassa laissa olisi voinut luoda tasapainoisen sääntelyn, joka varmistaa sekä vastuuhenkilöiden henkilökohtaisen pätevyyden että toiminnallisen tehokkuuden tarkastusjärjestelmässä. Tarkastuslaitoksen lausuntoja ei otettu täysimääräisesti huomioon voimaan tulevassa laissa.

3.3.4 Yhdistysten antamat lausunnot

Lausunto-oikeutta käytti kaikkiaan kolmesta eri yhdistystä. Koska osa lausuneista yhdistyksistä oli sellaisia, joilla ei ollut kosketuspintaa lausuttavan lain sisältöön automaattisten järjestelmien osalta, jätettiin kyseiset lausunnot tämän työn ulkopuolelle.

Sprinkleritekninen yhdistys ry esitti lausunnossaan (Sisäministeriö/Sprinkleritekninen Yhdistys, 2022) kattavasti alan tahtotilan laille ja sen tulkinnoille. Lausunnossa nostettiin esille seuraavat muutokset:

- Asennusliikkeen vastuuhenkilön tulee olla suorassa työsuhteessa tai toimia toimitusjohtajana siinä asennusliikkeessä, jossa hän toimii vastuuhenkilönä. Samanaikaisesti ei voi toimia vastuuhenkilönä useammassa yrityksessä.
- Vastuuhenkilöltä tulee vaatia vähintään teknillisen alan opistoinsinöörin, amk-insinöörin tai ylemmän korkeakoulututkinnon suorittamista.
- Vastuuhenkilön työkokemus tulee olla esimerkiksi projektijohtotehtävistä. Pelkkää asentajan tai huoltomiehen kokemusta ei tulisi pitää riittävänä.

- Mikäli vastuuhenkilön tehtävistä on yli kolmen vuoden tauko, tulisi hänen suorittaa pätevyyskoe uudestaan.
- Ulkomailta hankittu pätevyys tulee osoittaa Suomessa soveltuvaksi suorittamalla Suomessa järjestetty vastuuhenkilön koe ja varmistaa suomalaisen lainsäädännön tuntemus.

Suomen yrittäjät ry (Katila , 2022) ottivat lakiuudistukseen kantaa lähinnä yritystoiminnan kautta pohtimatta muutosten tuomaa riskiä alalle. Suomen Yrittäjät piti lakiesitystä kannatettavana ja katsoo sen selkeyttävän sääntelyä. He kannattavat muun muassa asennusliikkeiden vastuuhenkilön pätevyysvaatimuksesta luopumista ja vastuuhenkilön koulutusvaatimuksen poistamista. Heidän mukaansa nämä toimenpiteet tulevat helpottamaan lalle pääsyä. He myös tukevat vastuuhenkilöiden pätevyyksien määräaikaaisuudesta luopumista, jonka he näkevät helpottavan hallinnollista taakkaa. Suomen Yrittäjien lausunnot poikkeavat alalla toimivien jäsenyritystensä näkemyksestä lainsäädöstä. Suomen Yrittäjät eivät konsultoineet kattavasti alalla toimivia jäsenyrityksiään laintulkintoista.

3.3.5 Urakoitsijoiden lausunnot

Useat urakoitsijat antoivat lausuntoja hallituksen esitysluonnoksesta. Näissä lausunnoissa tuotiin esiin sekä esityksen hyviä puolia että kehitysehdotuksia.

Useat lausunnonantajat korostivat vastuuhenkilöiden koulutuksen ja työkokemuksen merkitystä. Koulutus- ja työkokemusvaadetta perusteltiin sillä, että käsiteltävien laitteistojen tulee olla varmatoimisia ihmishenkien ja omaisuuden suojaamiseksi.

Vastuuhenkilön toimiminen useammassa liikkeessä oli nostettu kahdessa lausunnossa esille poikkeavalla tavalla. Probemen Oy:n (Mikkola 2022) sekä Pil Paloilmoitinliike Consulting Oy:n (Korkalainen, 2022) Arto Korkalaisen antamat lausunnot ottivat kantaa vastuuhenkilön toimimisesta useammassa asennusliikkeessä samanaikaisesti vastuuhenkilönä. Probemenin Juha Mikkola ei ollut perustellut muista poikkeavaa kantaansa, kun taas Arto Korkalainen perusteli kantansa. Korkalaisen lausunnossa ehdotettiin, että sama henkilö voisi olla nimettynä enintään kolmen paloilmoitinliikkeen vastuuhenkilöksi, mikä vastaisi sähkötöiden johtajilla olevaa käytäntöä.

3.3.6 Yhteenveto lausuntojen huomioimisesta lopullisessa laissa

Lopullisessa laissa (191/2024) on pyritty ottamaan huomioon lausuntokierroksella esitettyjä näkemyksiä. Vastuuhenkilön pätevyysvaatimusta tarkennettiin lausuntokierroksen saadun palautteen perusteella. Vaikka tämä osoittaa pyrkimystä vastata alalla toimivien tahojen huoliin, koulutuksen ja työkokemukseen liittyvät vaatimukset eivät kuitenkaan täytä toimijoiden toiveita. Lausuntojen perusteella kyseiset vaatimukset koettiin erittäin puutteellisiksi tai epärealistisiksi, mutta alan perustellut huolet eivät johtaneet merkittäviin muutoksiin.

Laitteistojen tarkastusväli on määritelty laissa, mutta ei välttämättä lausunnonantajien ehdotetulla tavalla. Useat tahot korostivat tarkastusvälin tiukempaa sääntelyä tai tarkempia määrittelyjä käytännön toteutuksen parantamiseen, mutta näkökulmat eivät saaneet lain lopullisessa muodossa haluttua painoarvoa.

Lainsäädäntöprosessissa on tasapainoiltu eri sidosryhmien näkemysten välillä. Valmiissa laissa painopiste on kuitenkin selkeästi negatiivinen urakoitsijoiden esittämiin lausuntoihin nähden. Näin ollen voidaan todeta, että huolimatta tiettyjen lausuntokierroksella esitettyjen perusteltujen näkemysten huomioimisesta suurin osa kriittisistä lausunnoista on jätetty lain valmistelussa sivuun.

4 PELASTUSALAN LAITELAKIA VASTAAVAT MÄÄRÄYKSET ULKO-MAILLA.

4.1 Australia

Australiassa ei ole käytössä vastaavaa lainsäädäntöä kuin Suomessa on ollut tai nyt tulee olemaan. Australia kuitenkin koostuu kuudesta osavaltiosta, joissa jokaisessa on oma lainsäädäntönsä ja käytäntönsä alalla. Australian lainsäädäntöä avasi Howard Tomlin (H.Tomlin henkilökohtainen tiedonanto, 2024) Hän toimii useissa eri komiteoissa Australian paloturvallisuusyhdistyksessä, jonka tarkoituksena on parantaa yhteisön paloturvallisuutta. Hänen kertomansa mukaan asennuksia saa tehdä ainoastaan pätevätytynyt sammutuslaitteistoasentaja, ja asennukset tulee tehdä voimassa olevien standardien ja valmistajan ohjeistuksen mukaisesti. Poikkeuksia ei sallita, ja laitteistot tarkastaa tarkastuslaitos kuten Suomessakin.

Fire Protection Association Australia keskittyy kansallisena järjestönä parantamaan paloturvallisuusjärjestelmiä ja niiden käyttöä Australiassa (FPA Australia). Järjestö tarjoaa teknistä neuvontaa, koulutusta, akkreditointia sekä alan edunvalvontaa. FPA on tärkeänä osana rakentamassa alan standardeja sekä toimintamalleja Australiassa.

4.2 Iso-Britannia

Isossa-Britanniassa sammutuslaitteistoala on jaettu passiiviseen ja aktiiviseen palosuojaukseen. Automaattiset sammutuslaitteistot sekä paloilmoinnittelaitteistot katsotaan aktiivisiksi järjestelmiksi, koska ne aktivoituvat tulipalon sattuessa. Alan toimintaa Isossa-Britanniassa avasi sähköpostikeskusteluissa kanssani Sam Millard, joka toimii asiantuntijatehtävissä sammutuslaitteistovalmistajalla (S. Millard, henkilökohtainen tiedoksianto 9.10.2024).

Aktiivista palosuojausalan sääntelyä määrittelee 2005 Regulatoru Reform (Fire Safety) Order. Sammutuslaitteiden asennuksessa ja suunnittelussa vaaditaan usein alan sertifiointeja, mutta näistä ei ole selkeää määräystä lainsäädännön taholta. Walesissa on oma tiukempi lainsäädäntö kuin Englannissa tai Skotlannissa. Walesissa muun muassa vaaditaan automaattinen sammutusjärjestelmä kaikkiin uusiin rakennuksiin tai peruskorjattaviin kohteisiin.

Isossa-Britanniassa kolmannen osapuolen eli tarkastuslaitoksen tarkastukset ovat vapaaehtoisia. Alalla toimivien asennusyriytysten toiminnan ja asennusten laadun varmistukseksi on olemassa FIA (Fia, i.a.) sekä BAFE Fire safety -rekisteri (Bafe fire safety register, i.a.), johon kuuluvat kaikki ne yritykset, jotka ovat läpäisseet UKAS:n akkreditoidun sertifiointielimen auditoiman ja kolmannen osapuolen sertifiointiin yhdelle tai useammalle järjestelmälle. Rekisteröidyt yritykset ovat sitoutuneet pätevyyden ja ammattitaidon ylläpitämiseen sekä valmiita vuosittaisella auditoinnilla osoittamaan jatkuvan pätevyyden ylläpitämiseen alalla. Sekä Bafe-rekisteri että Fian tarkastukset ovat vapaaehtoisia, eivätkä ole lainsäädännöllä pakottavia kuten meillä.

4.3 Ruotsi

Ruotsissa automaattiset sammutusjärjestelmät ja paloilmoitinjärjestelmät säädellään rakennuslainsäädännön kautta. Suoraa varsinaista alaa koskevaa lainsäädäntöä ei ilmeisesti ole olemassa. Brandskyddsforening on Ruotsin johtava paloturvallisuusyhdistys, joka tarjoaa yrityksille mahdollisuuden pätevoityä alalle sertifiointiin kautta. Yritykset, jotka haluavat sertifiointiin, joutuvat läpikäymään auditointeja ja tarkastuksia (Brandskyddsforeningen, i.a.), joissa arvioidaan niiden tekninen pätevyys ja käytännöt. Sertifiointivaatimukseen kuuluu myös henkilökunnan pätevyyden todentaminen. Yrityksellä tulee olla työsuhteessa sertifioituja insinöörejä sekä koulutettuja asentajia. Yrityksien sertifiointiin kuuluu vuosittaiset tarkastukset, joiden avulla varmistetaan, että laatuvaatimuksia noudatetaan jatkuvasti.

4.4 Käsiteltyjen maiden eroavaisuudet keskenään

Verrattaessa nyt käsiteltyjen maiden yhtäläisyyksiä voidaan todeta, että kaikissa näissä maissa alan toimijat pyrkivät parantamaan paloturvallisuutta joko lainsäädännön, sertifiointin tai standardien avulla. Tarkastusjärjestelmä ei kaikissa maissa ole pakollinen, mutta niissäkin maissa tarkastukset ovat hyvin vakiintuneita käytännössä. Vaikka koulutusvaatimusten tiukkuus vaihtelee, on osaamisen varmistaminen keskeinen yhteinen tekijä kaikissa maissa.

5 LAIN PÄIVITYKSEN TUOMAT MUUTOKSET

5.1 Vastuhenkilö

Pelastusalan laitteiden vastuuhenkilöllä tarkoitetaan henkilöä, joka nimettään vastaamaan laitteen tai palvelun lain- ja asianmukaisuudesta. Vastuuhenkilön päätehtävä on varmistaa, että organisaation toiminta täyttää kaikki lakisääteiset vaatimukset ja että tuotetut tuotteet ja palvelut ovat turvallisuus- ja laatustandardien mukaiset. (10/2007) (191/2024)

5.1.1 Koulutusvaade

Vastuuhenkilöille aiemmin asetettu koulutusvaade on uudessa paloturvallisuuslaitelaisa poistettu kokonaan. Teknisten järjestelmien ja laitteiden parissa työskentely vaatii syvällistä ja laajaa teknistä ymmärtämistä. Tämä tekninen ymmärrys on aiemmin varmistettu vaatimalla vastuuhenkilöltä vähintään insinööritasoista koulutusta (10/2007 6 §). Laajan teknisen koulutuksen saanut henkilö pystyy luotettavasti varmistamaan, että kaikki työvaiheet tehdään riittävän hyvällä ja luotettavalla tasolla ottaen huomioon kaikki rakentamiseen liittyvät säädökset. Laaja osaaminen varmistaa olennaisesti järjestelmien toiminnan luotettavasti ja oikea-aikaisesti. Pelastusalan laitteiden luotettava ja oikea-aikainen toiminta on erittäin tärkeä asia. On tärkeää, että vastuuhenkilö on teknisesti riittävän perehtynyt rakennettuun kokonaisuuteen, jotta mahdolliset virheet voidaan estää.

Uusi laki synnyttää ristiriitaisen tilanteen koulutusvaateen poistolla. Uuden lain voimaan tullessa tulee tilanne, jossa suunnittelijoilla on koulutusvaade (812/2023) Laitelain voimaan tullessa saattaa syntyä tilanne, jossa korkeammin koulutetun suunnittelijan työstä kantaa asennuksen jälkeen vastuun matalamman koulutustason henkilö. Urakoitsijan koulutusvaatimukseton vastuuhenkilö kantaa valmiista kokonaisuudesta koko vastuun. Yleisesti suunnittelijat eivät käy kohteessa työmaa-aikana, vaan vastuuhenkilöt ottavat työmaan käynnistyessä vastuun laitteistojen asennuksista. Työmaalla tapahtuvat muutokset eivät kantaudu alkuperäisen suunnittelijan tietoon, jolloin laitteistojen määräyksien mukainen toiminta voi vaarantua tai järjestelmät eivät ole yhteensopivia.

Uuden 1.1.2025 voimaan astuvan rakentamislain 87 §:ssä määritellään työmaalla toimivien vastaavien työnjohtajien ja erityisalan työnjohtajien kelpoisuusvaatimus. Sammutuslaitteiston

vastuuhenkilö toimii käytännössä asennustyön vastaavana, sillä hän kantaa asennuksista täyden vastuun erityisellä ammattitaidollaan. Lain 87 pykälän 1. momentti asettaa koulutusvaateen poikkeuksellisen vaativaan, erittäin vaativaan, vaativaan sekä tavanomaiseen työjohtotehtävään (751/2023) . Asetettu vaatimus edellä mainituille vaatimusluokille on kyseiseen tehtävään soveltuva rakentamisen tai tekniikan alalla suoritettu korkeakoulututkinto tai aiempi vastaava tutkinto. Koulutusvaateen lisäksi vastaavalle työjohtajalle on asetettu työkokemusvaade. Uuden rakennuslainsäädännön mukaan ainoastaan vähäisen vaatimusluokan vastaavalta työjohtajalta ei tarvitse vaatia tutkintoa, mutta henkilön on muulla tavoin osoitettava riittävät edellytykset tehtävän hoitamiseen. Lain 2. momentissa asetetaan työjohtajan pätevyyden osoittamiselle lisävaade kaikkiin muihin kuin vähäiseen luokkaan. Tämä vaade edellyttää, että työjohtajan on osoitettava pätevyytensä tehtävään ympäristöministeriön valtuuttaman toimijan antamalla todistuksella. Valtuuttavana toimijana tulee todennäköisesti tämänhetkisten tietojen perusteella toimimaan FISE. (FISE 2024)

Koulutusvaade on aiemmin poistettu hallituksen toimesta myös joillakin muilla aloilla, muun muassa taksilainsäädännön päivityksen yhteydessä. Kesällä 2024 liikenne- ja viestintäministeriö on laittanut liikkeelle lausuntopyyntö (VN/35525/2023) tarkoituksena palauttaa alaa koskeva luottamus. Keinoina muistiossa on harkittu kuljettajilta vaadittavaa koulutusta ja koetta. Taksiiudistus tehtiin aikoinaan kiireellä, eikä alan kauhukuvia kuunneltu. Laki astui voimaan kesällä 2018, jonka jälkeen ala on kokenut romahduksen. Nyt tehtävä uudistus on samansuuntainen kuin taksilain uudistuksessa tapahtunut koulutusvaateen poisto. Taksilain uudistuksen seurauksena taksialalle tuli suuri joukko epäpäteviä henkilöitä ja alan turvallisuus koki suuren kolauksen. Perusteluna se, että sopivaa koulutusta pelastusalan laitteiden pariin ei ole, ei ole mielestäni riittävä perustelu, sillä koulutuksia voidaan kehittää. Lisäksi muissa maissa on vastuuhenkilön insinöörin koulutusta pidetty erittäin tärkeänä.

5.1.2 Työkokemus

Aiemmassa laissa vastuuhenkilöltä on vaadittu insinööritasoisien koulutuksen lisäksi vähintään kahden vuoden pituista laitteistojen asennus- ja huoltotoimintaan perehdyttävää työkokemusta. Lain sanavalinnasta tulee selkeästi esille, että henkilön tulee olla perehtynyt kaikkiin vastuuhenkilön tehtävien osa-alueisiin. Näitä osa-alueita ovat mm. suunnittelu, asennus ja huolto toiminta. (191/2024)

Uuden lain voimaantulon myötä työkokemusvaatimus nousee kolmeen vuoteen. Lain mukaan vastuuhenkilöllä on oltava riittävän laaja-alainen työkokemus suunnittelu-, asennus- tai huoltotöistä. Asetettu työkokemusvaade on erittäin laava, ja laki on tulkittavissa siten, että ainoastaan yhdestä osa-alueesta oleva suppea työkokemus voisi olla riittävä pätevyyden saavuttamiseksi.

Vastuuhenkilöltä vaaditaan tämän jälkeen ainoastaan kolmen vuoden työkokemusta ja vastuuhenkilön tentin suorittamista. Työn vaatimustasolle, joka on tehty alalla, ei ole määrätty vaatimustasoa. Lain jättäessä vaatimuksen tarkentamatta vaativien pelastusalan laitteistojen työkokemukseksi riittänee kolme vuotta asennusmateriaalien kantamista työmaalla avustavan henkilön tehtävässä. Pätevyyden saamiseksi vastuuhenkilöksi pyrkivän tulee päästä vastuuhenkilön tenteistä läpi, mutta näidenkin mittaama tietotaito on tekniikan laajaan kenttään nähden melko suppea. Alan toiminnan kannalta on hankalaa, että lakiin on jäänyt pätevyyden vaatimukseen harmaa, epätarkasti rajattu alue. Yksiselitteinen laki, jota ei voida tulkita tapauskohtaisesti, on alan ja kaikkien toimijoiden kannalta selkeintä.

Lausuntokierroksella muun muassa Are Oy on lausunut 19.9.2022 (Santala ,ARE Oy, 2022), että toimivaa koulutusta ja kokemusta koskevien vaatimusten huomattava lieventäminen alistaa riskille, ettei toimijoiden osaaminen ja ammattitaito enää tulisi olemaan vaaditulla tasolla. Samansuuntaisen lausunnon on antanut myös Alarm Control 19.9.2022 (Harf /Alarm Control Oy, 2022) ja ehdottanut vähintään viiden vuoden työkokemusta.

5.1.3 Vastuuhenkilön työsuhde

Uuden lain voimaan astuessa ei enää edellytetä vastuuhenkilön olevan päätoimisesti asennusliikkeen palveluksessa. Tällaisessa tapauksessa tulee kuitenkin vastuuhenkilöllä olla riittävä mahdollisuus valvoa ja johtaa töitä. Vastuuhenkilön vastuuta ei voisi kuitenkaan ostaa toimeksiantosopimuksilla. Se, miten tätä tosiasiaa pystytään valvomaan, jää nähtäväksi tulevaisuudessa. Vaikka lain henki ei anna mahdollisuutta myydä lupia, alalla on ollut tämänkaltaista toimintaa havaittavissa.

Sammutuslaitteiston vastuuhenkilön työsuhhteessa tapahtuva yli kolmen kuukauden katkos sairasloman tai muiden vapaiden takia katkaisee yrityksen toiminnan.

5.1.4 Vastuuhenkilön pätevyden voimassaolo

Voimaan tuleva laki muuttaa myös vastuuhenkilön pätevyden voimassaoloa. Aiemmin paloilmoittimista vastaavan pätevyys on pitänyt uusia aina kolmen vuoden välein ja sammutuslaitteistosta vastaavan viiden vuoden välein. Tämä on tarkoittanut sitä, että hakijan on osoitettava perusteet pätevyden jatkamiselle osoittamalla tuntevansa voimassa olevat säädökset ja ohjeistukset (Tukes, 2019). Lakimuutoksen jälkeen vastuuhenkilön pätevyys on voimassa ikuisesti ilman, että henkilö ylläpitää ja päivittää ammattiosaamistaan. Vaikka henkilöllä olisi joskus aikojen saatossa myönnetty pätevyys, taitojen ylläpito ja päivittäminen ovat välttämättömiä ammattitaidon säilyttämiseksi. Ikuinen pätevyys voi johtaa siihen, että henkilö ei tunne tarvetta päivittää osaamistaan, mikä taas heikentää ammattitaitoa.

Tukesin aiemmin seuraama pätevyden tason ylläpitäminen on varmistanut alan ammattimaisuuden ja laadun. Pätevyden uusimisvaateella on osoitettu sitoutumista alan ammatilliseen kehitykseen ja tätä myötä myös laadukkaaseen työhön. Näin on myös tullut automaattisesti tarkastettua, ettei listoilla ole jo kuolleita henkilöitä ja toiminta jatku yrityksessä postuumisti.

Samanaikaisesti 1.1.2025 lain eräistä pelastusalan laitteiden voimaantumisen kanssa tulee voimaan myös uusi laki rakentamisen suunnittelu- tai työnjohtotehtävissä toimivien pätevyden osoittamiseksi. Tämä laki kuuluu ympäristöministeriön alaisuuteen toisin kuin uudistettava laitelaki. Ympäristöministeriön alaisuudessa toimivien erityisalojen vastaavien pätevydet ovat määräaikaista. Fisen (Fise, 2024) myöntämät pätevydet ovat voimassa pääosin 7 vuotta kerrallaan. Pätevyden uusimisen yhteydessä hakijan on osoitettava toimineensa aktiivisesti haettavan pätevyden määrittelemässä tehtävässä. Pätevyden uusimisen edellytyksenä voi myös olla tietojen kehittäminen pätevyyskoulutuksella.

Pätevyksien voimassaolon samaan aikaan täysin päinvastainen säätäminen selittyy lain eri säätäjäläimillä. Kuitenkin tämä antaa ristiriitaisen kuvan lainsäätäjien tahtotilasta, varsinkin kun sammutuslaitteiston vastuuhenkilöiden työ on erittäin vastuullista ja ihmisten turvallisuuden liitettävää, sillä kaikki nämä henkilöt toimivat vastuullisissa asemissa rakennusteollisuudessa. Useiden eri lupakäytäntöjen voimassaolo hankaloittaa asioiden hahmottamista. Laitelain muuttamatta jättäminen tältä osin ja pätevyden voimassaolon pidentäminen seitsemään vuoteen yhtenäistäisi voimaan tulevia lakeja.

5.2 Asennusliikkeen toiminta

Aiemmin laissa on säädetty asennusliikkeille asetetuista vaatimuksista asetustasolla. Uuden lain myötä asennusliikettä koskevat vaatimukset tulevat osaksi lakia. Tämän muutoksen jälkeen vaatimukset eivät ole niin yksityiskohtaisia kuin ennen.

Asennusliikkeellä tulee toimiakseen olla palveluksessaan vähintään yksi yrityksen toimialan vastuhenkilö. Vastuuhenkilöllä tulee olla asennusliikkeen organisaatiossa sellainen asema, että hänellä on edellytykset huolehtia tehtävästä. Edellytyksellä tehtävän hoitamiseen tarkoitetaan sitä, että vastuuhenkilö pystyy tutustumaan paikan päällä työmaahan ja toteamaan kohteessa riittävän laajasti laitteiston ja asennuksen vastaavan suunnitelmia ja asennustodistusta.

Suurimmat muutokset koskevat vaadittua dokumentaatiota, asennustodistuksessa vaadittuja tietoja sekä vastuuta käyttäjien ylläpito- ja testaustoiminnasta. Asennustodistuksissa määriteltävät asiat ovat pitkälti olleet jo osa alan hyvää toimintatapamallia selkeiden huolto-ohjeiden kanssa. Asennustodistus vaaditaan uuden lain voimaantulon myötä tehtäväksi myös muutos- ja korjaustöistä. Tämä tarkoittaa sitä, että asiakirjat allekirjoittavan vastuuhenkilön tulee käytännössä käydä paikalla tarkastamassa tehdyt toimenpiteet, jotta hän voi allekirjoittaa paperit.

Lain 8 §:ssä vaaditaan asennusliikettä tekemään kattava toimintatarkastus laitteistolle ennen sen luovutusta. Kattavalla tarkoitetaan jokaisen asennuspisteen todentamista niin, että pisteen on todennettu olevan toimintakuntoinen ja oikein asennettu. Tästä tarkastuksesta tulee tehdä aukoton dokumentointi, jonka oikeanmukaisuuden tarkastuslaitos pystyy tarkastamaan käyttöönottotarkastuksen yhteydessä.

Uuden lain myötä asiakirjan tulee olla vastuuhenkilön allekirjoittama, joko käsin tai sähköisesti. Näin ollen yleisesti käytössä oleva allekirjoituksen liittäminen tiedostoon kopiona ei enää olisi sallittu. Myöskään ei ole sallittua, että asentaja tekee ja allekirjoittaa pöytäkirjat, jos hän ei ole Tukesin listoilla oleva vastuuhenkilö.

Suurimmat muutokset ovat käytännössä selvitettävissä helposti keskeisten hyvien hallintotapojen käytöllä. Yrityksen toimintojen tulee olla pelastusviranomaisille, tarkastuslaitoksille ja Tukesille avointa ja helposti seurattavissa. Yrityksen toiminnan tulee olla kaikilla tasoilla

vastuullista. Kaikki toimintaan liittyvä tulee tehdä voimassa olevien lainsäädäntöjen ja säännösten mukaisesti. Uuden lain voimaan tullessa tulee kuitenkin varautua riskien hallintaan ja ongelmien ennakointiin hyvän hallintotavan mukaisesti. Näin saadaan minimoitua mahdolliset muutoksen tuomat negatiiviset vaikutukset ja varmistetaan asennusliikkeen pitkäjänteinen toiminta.

Asennusliikkeiden ja tarkastuslaitosten osallistaminen uuden lain voimaan tullessa edesauttaa alan kehitystä ja uuden lain oikeaoppista tulkintaa.

5.3 Tarkastuslaitoksen toiminta

Tarkastuslaitokset, jotka voivat toimia alan tarkastajina, hyväksyy uuden lain voimaantulon jälkeenkin edelleen Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes). Nyt hyväksytyt tarkastuslaitokset voivat jatkaa toimintaansa lain muuttuessa normaalisti. Puolueettomia pelastusalan laitteita valvovia yrityksiä on Suomessa tällä hetkellä neljä kappaletta, joista kolme tekee sekä paloilmoittimien että automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastuksia.

Tarkastuslaitoksista täysin kotimainen toimija on oy Alarm Control ab (Alco). Yritys toimii sammutuslaitteisto- ja paloilmoitintarkastuslaitoksena ympäri Suomen sekä kouluttaa laitteistojen hoitajia. Dekra on alun perin saksalainen tarkastuslaitos, joka on erikoistunut teollisuuden hitsaustarkastuksiin ja näiden lisäksi automaattisten sammutus- ja paloilmoitinlaitteiden tarkastuksiin. Laajin toiminta tarkastusalalla on kuitenkin Kiwa Inspectalla, joka tarkastustoiminnan lisäksi toimii muun muassa sammutuslaitteistojen pätevyyskokeiden pitäjänä. Kiwa Inspecta toimii yli 35 maassa, joten kooltaan yritys on alalla merkittävä.

Tarkastuslaitosten tarkastukset tulee edelleen tehdä laitteiston käyttöönoton yhteydessä sekä tämän jälkeen säännöllisesti. Aiemman lain mukaan (Laki pelastustoimen laitteista, joka on voimassa 31.12.2024 asti) paloilmoitinlaitteistojen uusintatarkastusväli on ollut kolme vuotta ja automaattisten sammutuslaitteistojen tarkastusväli kaksi vuotta. Laitteistot kuitenkin liittyvät kiinteästi toisiinsa, ja tarkastusvälin muuttuminen yhtenäisesti kolmeen vuoteen helpottaa kiinteistöjen omistajia ylläpidon ja tarkastusten hoitamisessa. Vaikka tarkastusten väli pitee, tulee ensimmäinen määräaikainen tarkastus tehdä jo 12–18 kuukautta käyttöönototarkastuksen jälkeen. Tällä lyhennetyllä ensimmäisellä tarkastusvälillä varmistetaan, että laitteisto on käyttökuntoinen ja toimii kuten sen on suunniteltu toimivan. Tarkastuslaitoksen käyttöönototarkastuksella kohteet eivät yleensä ole kokonaisuudessaan käyttöön otettavissa,

eivätkä käyttäjät ole kohteessa. Tästä johtuen on mahdollista, ettei kaikkea ole voitu todentaa loppuun saakka. Suurin muutos on kuitenkin laissa määrättävä uusintatarkastus, jos määräaikaistarkastuksessa havaitaan vakavia puutteita laitteistoissa.

Jos uusi laki tekee muutoksen laitteistojen tarkastusväliin, tarkastuksessa noudatetaan vanhaa väliäseuraavaan tarkastukseen asti. Tämän jälkeen laitteiston tarkastukseen sovelletaan uutta voimaan tullutta lakia.

Lakia voidaan tulkita myös niin, että käyttöönototarkastuksessa vakava puute aiheuttaa välittömästi keskeytyksen ja uudelleen tarkastuksen määräämisen. Aiemmin uusintatarkastus on voitu määrätä ainoastaan pelastusviranomaisen toimesta. Uuden lain voimaan tullessa tilanne helpottuu ja uusintatarkastuksen voi myöntää laitteiston tarkastuslaitoksen tarkastaja. Tällä muutoksella tullaan saavuttamaan selkeästi laadukkaammat käyttöönotot.

Vakavaksi puutteeksi katsotaan vika tai puute, joka

- vaarantaa henkilöturvallisuuden suojatussa kohteessa
- estää sammutuslaitteiston toiminnan kohteessa
- vaarantaa vakavasti laitteiston sammutuskyvyn tai jos
- rakennusluvassa ja suunnitteluasiakirjoissa asetetut vaatimukset laitteistolle eivät täyty
- järjestelmien palo- ja vikatiedot eivät välity hätäkeskukseen tai 24/7-valvottuun paikkaan
- laitteistossa on laitteita, jotka eivät ole keskenään yhteensopivia
- laitteisto on ohjelmoitu tai asennettu niin, ettei se toimi asianmukaisesti tai luotettavasti
- laitteiston kunnossapidon puute on heikentänyt laitteiston toimintaa niin, ettei sille asetetut määräykset täyty.

(Tukes, 2024)

Tarkastuslaitosten tarkastuskäytäntöjen yhtenäistyöryhmän toiminta tukee alan toimintaa ja kehitystä (Spek, 2021). Työryhmän tarkoitus on yhteistyössä tulkita alan säädöksiä ja standardeja. Näin ollen myös uuden lain voimaantulon tuomat muutokset ja epäselvät lain tulkinnot voidaan käsitellä heidän toimestaan ja luoda alalle luotettavat uudet yhtenäiset

pelisäännöt. Tarkastuslaitosten yhtenäistyöryhmällä ei itsellään kuitenkaan ole lain suomaa toimenpanovaltaa niin, että se voisi antaa sitovia määräyksiä. Yhteistyöryhmän tarkoitus on toimia yhteistyöelimenä, jonka suositukset ja ohjeet auttavat tarkastuslaitoksia noudattamaan lainsäädännön vaatimuksia yhtenäisen linjan mukaisesti.

5.4 Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rooli

Tukes eli Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on lupa- ja valvontaviranomainen, jonka hallinnollisesta ohjauksesta ja valvonnasta vastaa työ- ja elinkeinoministeriö. (Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes, i.a.) Tukesin rooli on käsitelty uuden lain viidennessä, valvontaa koskevassa luvussa. Lain 43 §:ssä määrätään lain valvovaksi viranomaiseksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Tältä osin laissa ei ole muutoksia sen aiemmistakaan versioista, vaan sama valvontaviranomainen on määrätty lain 562/1999 §:ssä 9 ja lain 10/2007 §:ssä 17.

Laissa pelastustoimen laitteiden teknisistä vaatimuksista ja tuotteiden paloturvallisuudesta vuodelta 1999 10 §:ssä on määrätty mahdollisuus voimakeinona perua yrityksen toimintalupa. Laissa annetut toimintaehdot tässä tapauksessa kohdistuivat pelkästään rekisterissä olevaan yritykseen, ei itse vastuuhenkilöön tai siihen, että hän menettäisi vastuuhenkilön pätevyyden (562/1999).

Laissa pelastustoimen laitteista vuodelta 2007 säädettiin pykälässä 18 § vastaavasti kuin edeltäjässä. Koska laissa ei ole ollut pienempiä sanktioita kuin yrityksen toiminnan kieltäminen, on kynnys puuttumiseen ja sanktion täytäntöönpanoon melko korkea.

Voimaan tulevan lain (laki eräistä paloturvallisuuslaitteista 191/2024) 50 §:ssä on ensimmäisen kerran jo aiemmissakin laeissa määrättyjen pakkokeinojen lisäksi annettu määräys uhkasakosta ja teettämisuudesta. Vaikka uhkasakko ja teettämisuha ovat erittäin kovia toimenpiteitä, ovat ne silti huomattavasti pehmeämmät tavat oikaista yrityksen toimintaa kuin toiminnan keskeytys tai lopetus. Näin ollen voisi olettaa, että kynnys puuttua myös pienempiin rikkeisiin olisi alhaisempi.

Valtiontalouden säästötoimien vuoksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto on julkaissut tiedotteen (Tukes 24.9.2024). Tiedotteessa kerrotaan valtion talousarvioesityksessä toimintamäärärahan säästötavoitteen Tukesin osalta olevan vuoteen 2027 mennessä 22 prosenttia Tukesin käytettävissä olevista rahoista. Tukesin pääjohtaja Kimmo Peltonen kertoo tiedotteessa

tilanteen olevan Tukesin toiminnan kannalta vaikea. Tukes on asiantuntijapainotteinen virasto, jossa nopeat ja suuret leikkaukset kohdistuvat pääosin henkilöstöön. Määrärahojen leikkauksen arvioidaan merkitsevän 45 henkilön vähentämistä. Tällainen leikkaus, kun samanaikaisesti toisaalta lisätään Tukesin valvontatehtäviä, ei paranna alan valvontaa ja ongelma-kohtiin puuttumista.

5.5 Pelastusviranomaisten toiminta

Pelastusviranomaisten toimintaan kuuluu uuden lain perusteella pelastusalan laitteiden haltijoiden valvonta. Tämä tarkoittaa lähinnä kolmannen osapuolen tarkastusten noudattamisen valvontaa. Pelastusviranomaisten valvonta rajautuu kiinteisiin kiinteistöihin rakennettuihin laitteistoihin, ei siis esimerkiksi linja-autojen tai muiden kulkuvälineiden automaattisia sammu- tus- tai paloilmoitinlaitteistoja.

5.6 Tuotteita koskevat muutokset

Tuotteita koskevat vaatimukset käsitellään laissa luvussa neljä. Luvussa neljä esitettävät vaatimukset koskevat uusia markkinoille 1.1.2025 jälkeen tuotavia laitteita. Laissa on säädetty näille tuotteille yleinen turvallisuusvaatimus. Turvallisuusvaatimuksella tarkoitetaan, että tuotteiden on oltava käyttötarkoitukseensa sopivia ja toimittava oikealla tavalla, kun tuotetta käytetään siihen käyttötarkoitukseen, mihin tuotteen valmistaja on sen suunnitellut, ja se on testattu ja todennettu. Uudessa laissa ei ole yksityiskohtaisia vaatimuksia eri tuotteiden ominaisuuksista. Tämä johtuu siitä, että suurimmalle osalle tuotteista on eurooppalaiset tuotestandardit, joissa määritellään tarkasti kyseisten tuotteiden teknisiä vaatimuksia sekä testausmenetelmiä.

Voimaan tulevassa pelastusalan laitelaissa säädetään vaatimus tuotteiden merkinnöistä, tiedoista ja käyttöohjeista, joiden on oltava tuotteessa kiinni tai tuotteen mukana. Tietojen on oltava riittävän yksityiskohtaiset, jotta laitteen turvallinen käyttö ja asentaminen sekä ylläpito on mahdollista. Tuotteen peruskäyttöön liittyvien ohjeiden on aina oltava laitteen mukana, mutta laajemmat tekniset ohjeet, jotka liittyvät asennukseen tai huoltoon, saavat olla sähköisesti saatavissa esimerkiksi valmistajan tai maahantuojaan nettisivuilla.

Laissa on säädetty, että ohjeiden on oltava sekä suomeksi että ruotsiksi. Laajempien ohjeiden kohdalla riittää, että ohjeet ovat yhdellä kielellä. Tällaisessa tapauksessa ohjeen on oltava joko suomeksi tai ruotsiksi. Pelastusalan laitelaissa ei ole vaadittu viranomaisen hyväksyntää tuotteille, vaan laitteen valmistaja, maahantuoja tai muu tuotteen markkinoille saattaja vastaa siitä, että tuote on vaatimusten mukainen.

Automaattisten paloilmoitin- ja sammutuslaitteistolaitteiden osille on myös muussa lainsäädännössä vaatimuksia (EU 305/2011)(132/1999) Koska nämä tuotteet ovat rakennuksiin asennettuna, niitä koskevat rakentamislaki ja EU:n rakennustuoteasetukset, joista tulee muun muassa suoritustasoilmoitukset ja CE-ilmoitukset. Rakentamislaisissa sekä EU:n rakennustuoteasetuksessa vaatimukset käytettäville laitteistoille ovat huomattavasti tarkemmat kuin nyt määritetyssä laissa. Vaikka uusi laki antaa kevyemmät vaatimukset laitteistoille, tulee laitteiden täyttää myös kaikki tiukemmat vaatimukset.

5.7 Alan kuuleminen ja esille nostetut ongelmat

Alan kuulemisella tulleissa vastauksissa korostettiin järjestelmien merkitystä paloturvallisuuden parantamisessa. Yleisesti korostettiin tarvetta varmistaa automaattisten järjestelmien toimivuutta oikea-aikaisesti ja luotettavasti. Useat sidosryhmät pitivät tärkeänä edistyksenä sääntelyn selkeytymistä ja yhtenäistämistä.

Toisaalta esille nousivat ristiriidat koulutuksen poistumisen ja pätevyyden muuttumisen pysyväksi kanssa. Näissä lausunnoissa painotettiin alan vaatimaa korkeatasoista teknistä osaamista ja riittävää resursointia, mikä olisi tullut ottaa huomioon lakia ja sen käyttöä suunniteltaessa.

6 UUDEN LAIN VAIKUTUS ALAN TOIMINTAYMPÄRISTÖÖN HAASTATTELUAINIESTON PERUSTEELLA

Haastattelututkimus tehtiin työn edetessä alan eri toimijoiden kanssa. Tarkastuslaitoksen edustajaksi valikoitui Mikko Jalomäki, joka toimii tarkastajana Alarm Controllilla ja teknisenä asiantuntijana tarkastuslaitosten yhtenäistyöryhmässä sammutuslaitteistojen osalta. Urakoitsijoiden osalta laajimmat keskustelut käytiin Capitis Controllin toimitusjohtaja Petri Tomperin kanssa. Tuotteiden osalta lakiin syvennyttiin haastattelemalla Ahsell Finlandin paloturvatuotteiden segmenttipäällikkö Akseli Hauhiaa.

Haastattelukysymyksiä mietittäessä haluttiin kysymykset pitää mahdollisimman laajoina, jotta kysymykset eivät ohjaisi vastauksia tiettyyn suuntaan. Kysymyksinä haastateltaville esitettiin seuraavat kysymykset:

- Miten näette uuden lain muuttavan alaa?
- Miten koette vastuuhenkilön pätevyysvaateen muutoksen?
- Miten koette tarkastuslaitoksen toiminnan muuttuvan uuden lain voimaantulon myötä?
- Miten kielivaade vaikuttaa toimintaan? Miten ratkaisette, minkä tason dokumentit ovat molemmilla kotimaisilla kielillä ja mitkä vaan toisella?
- Vaikuttaako tuotteen vaatimustenmukaisuuden tuomien vaateiden tuominen lakiin jotenkin toimintaan ja vaatiko se lisätyötä?
- Miten yleisesti koette uuden laitelain tuomat uudistukset alalle?
- Mitä parannusehdotuksia näette laissa ja mitä koette laissa positiivisena?

6.1 Alan muuttuminen ja laadun heikkeneminen

Haastateltavista toiminnallisen puolen henkilöt Petri Tomperi ja Mikko Jalomäki ovat yhtä mieltä siitä, että uusi laki tuo merkittäviä muutoksia alalle, mutta arvioivat niiden vaikutukset osin kielteisiksi. Petri Tomperi korostaa, että koulutusvaatimusten poistaminen ja alalle

tulevien uusien, kokemattomien toimijoiden lisääntyminen heikentävät todennäköisesti laadun tasoa. Hän nostaa esille seuraavat ongelmat.

- Laatuongelmat ja markkinan villiintyminen: Uudet, kokemattomat toimijat voivat tuoda markkinoille puutteellisia ratkaisuja, mikä lisää riskejä ja vaarantaa yleistä turvallisuustasoa.
- Taloudelliset haasteet: Alan katetaso laskee, kun kilpailu kiristyy uusien toimijoiden markkinoille tulon myötä. Tämä voi vaikuttaa erityisesti pienempiin yrityksiin, joilla ei ole suuriin yrityksiin nähden samanlaisia resursseja sopeutua kustannuspaineisiin.

Mikko Jalomäki jakoi saman huolen Petri Tomperin kanssa osaamistasosta. Hänen näkemyksensä mukaan koulutusvaatimusten poistuminen asettaa kyseenalaiseksi, pystyykö alalle tuleva henkilökunta tuottamaan laadukkaita ja turvallisia ratkaisuja. Jalomäki mainitsi erityisesti, että vaadittu kolmen vuoden työkokemus on liian lyhyt eikä korvaa teknistä koulutusta.

6.2 Tarkastuslaitoksen roolin muutos

Tarkastuslaitosten toimintaan uusi laki tuo muutoksia, jotka siirtävät vastuuta ja työmäärää tarkastuslaitosten suuntaan. Tämä muutos herättää haastateltavien keskuudessa sekä positiivisia että negatiivisia reaktioita.

Petri Tomperin näkökulma roolin muutokseen oli, että tarkastuslaitosten työmäärä tulee kasvamaan, koska osa vastuista siirtyy tarkastajille. Tarkastuksia tullaan tekemään enemmän ja laajemmin. Tämä tulee nostamaan kustannuksia urakoitsijoille ja lisää aikapaineita tarkastuslaitosten toimintaan.

Mikko Jalomäen näkökannan mukaan tarkastuslaitosten toimintaan tulee vain pieniä muutoksia. Toimivaltuuksia laajennetaan hieman, mutta hän uskoo, että tarkastuslaitokset voivat sopeutua näihin muutoksiin melko kivuttomasti. Keskeinen huoli liittyy kuitenkin tarkastusten viivästymisiin ja kohteiden todellisiin valmiusasteisiin tarkastusten yhteydessä.

6.3 Maahantuojien kohtaamat haasteet

Haastattelussa Akseli Hauhia nosti esille maahantuojien näkökulmasta lain vaikutukset toimintaan erityisesti kielivaatimuksien osalta. Hänen mukaansa kaksikielisyysvaatimus voi aiheuttaa merkittäviä haasteita yrityksille, jotka tuovat tuotteita lähinnä kansainvälisiltä markkinoilta. Haasteita syntyy erityisesti seuraavista:

- Lisäkustannukset: Asiakirjojen kääntäminen kahdelle kotimaiselle kielelle lisää kustannuksia, jotka voivat nousta erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille kohtuuttomiksi.
- Tulkinnanvaraisuus: Lain määritelmät eivät ole riittävän selkeitä, mikä aiheuttaa epävarmuutta siitä, mitä asiakirjoja on käännettävä ja mille kielelle.
- Kansainvälisten tuotteiden kilpailukyky: Kielivaatimusten noudattaminen voi vähentää kiinnostusta tuoda ulkomaisia tuotteita Suomen suhteellisen pienille markkinoille.

Positiivisena puolena laki lisää tuotteiden turvallisuutta entisestään ja parantaa loppukäyttäjän kuluttajansuojaa, mikä voi vahvistaa asiakkaiden luottamusta tuotteisiin. Kun markkinoille tuodaan vain tuotteita, jotka täyttävät tietyt vaatimukset, se lisää laadun ja turvallisuuden tasoa markkinoilla ja vähentää vaarallisten tuotteiden riskiä, toteaa Hauhia.

6.4 Pätevyys- ja koulutusvaatimusten poistuminen

Yksi merkittävimmistä lain alalle tuomista muutoksista, joka aiheuttaa huolta myös haastateltavissa, on vastuuhenkilöiden koulutusvaatimusten poistuminen ja pysyvien pätevyyslupien käyttöönotto. Haastateltavat näkevät tämän muutoksen suurena riskinä alan laadulle ja turvallisuudelle.

Petri Tomperi totesi haastattelussa, ettei muutos lisää alan houkuttelevuutta, vaan voi jopa laskea alan palkkatasoa ja heikentää yleistä turvallisuustasoa. Hän pitää koulutusvaatimusten poistamista ristiriitaisena muun rakennusalan tiukentuvien pätevyysvaatimusten kanssa.

Mikko Jalomäki näkee pysyvät pätevyysluvut ongelmallisina, koska ne voivat johtaa osaamistason heikkenemiseen. Kolmen vuoden työkokemusvaade ei hänen mukaansa riitä

korvaamaan teknistä koulutusta, mikä voi johtaa puutteisiin vaativissa suunnittelu- ja toteutustehtävissä.

6.5 Ehdotukset ja kehitysideoita

Haastateltavat esittivät useita ehdotuksia, joiden avulla uuden lain vaikutuksia voitaisiin lieventää:

- Pätevyysvaatimusten uudelleentarkastelu: Pysyvien pätevyyslupien sijaan voisi harkita määräaikaisten pätevyyskatselujen voimassaolon pidentämistä 5 vuodesta pidemmäksi. Lisäksi edellytettäisiin vastuuhenkilöiltä säännöllistä osaamisen päivittämistä.
- Kielivaatimusten selkeyttäminen: Lain määritelmiä kielivaatimuksista tulisi tarkentaa, jotta yritykset tietäisivät, mitkä asiakirjat kuuluvat käännettäviksi minkäkin lain kohdan mukaisesti.
- Tarkastuslaitosten resursointi: tarkastuslaitosten roolin laajentamisen mukana tulisi varmistaa, että niillä on riittävät resurssit hoitaa laajentuva tehtävämäärä.

6.6 Haastattelujen johtopäätökset

Haastattelujen perusteella uusi laki tuo mukanaan sekä mahdollisuuksia että haasteita alan toimijoille. Positiivisena voidaan nähdä, että laki yhtenäistää sääntelyä ja parantaa tuotteiden turvallisuutta. Kuitenkin koulutusvaatimusten poistuminen ja kasvavat kustannukset tarkastuslaitoksen roolin muutoksessa aiheuttavat huolta alan tulevaisuudesta. Haastateltavat painottavat, että lakia olisi voitu valmistella tarkemmin erityisesti pätevyys- ja kielivaatimusten osalta. Pitkällä aikavälillä lain menestys riippuu siitä, miten hyvin toimijat ja viranomaiset sopeutuvat uuden lain tuomiin muutoksiin ja miten sitä tullaan soveltamaan käytännössä.

7 ASETUKSET

Uuden lain tullessa voimaan kumoutuu osa aiempaa lakia koskevista asetuksista. Kumoutu-
via asetuksia on kaikkiaan kolme, mutta ainoastaan asetus automaattisista sammutuslaitteis-
toista (744/2000) koskee tässä työssä käsiteltävää alaa. Muut lakkautuvat säädökset ovat si-
säasiainministeriön asetus käsisammuttimista (790/2001) ja asetus rakennusten poistumisreit-
tien merkitsemisestä ja valaisemisesta (805/2005) (Oikeusministeriö, 2024). Paloilmoittimia
koskeva asetus A:60 Paloilmoittimen hankinta, asennus, käyttöönotto, huolto ja tarkastus on
lakannut olemasta voimasta jo 31.8.2004, vaikkakin asetukseen on nojaututtu sen voimassa-
olon umpeuduttuakin (Pelastusosasto, 1999).

Sisäministeriön asetus (luonnos 26.8.2024) määrittelee paloilmoittimien ja automaattisten
sammutuslaitteistojen toiminnalliset ja tekniset vaatimukset sekä kunnossapitoon liittyvät vel-
voitteet. Asetuksen tarkoitus on tarkentaa lakia eräistä paloturvallisuuslaitteista sen astuessa
käytäntöön. Uusi asetus on suppeampi kuin aiemmat sisäministeriön asetukset. Suppeampi
asetus johtuu siitä, että aiemmin asetuksissa säädettyjä asioita säädetään nyt laissa. Uusissa
asetuksissa säädetään tarkennuksia laitteistojen toiminnallisista vaatimuksista ja laitteiston
teknisistä vaatimuksista, merkinnöistä, opasteista sekä laitteiston asennustodistusten sisältä-
mistä tiedoista. Lisäksi tarkennetaan pelastuslaista tulevia laitteistojen kunnossapitoon liitty-
viä velvoitteita kiinteistön haltijan osalta (Sisäministeriö, 2024).

Asetus tarkentaa laitelaissa määrättyjen laitteistojen toiminnallisia vaatimuksia, kuten luotet-
tavuutta ja yhteensopivuutta ja erheellisen toiminnan ehkäisyä. Voimaan tulevien säädösten
perusteella yritysten on toiminnallaan varmistettava, että heidän tarjoamansa laitteistot täyttä-
vät asetuksen asettamat vaatimukset. Tämä saattaa edellyttää nykyisten käytäntöjen ja lait-
teistojen uudelleenarviointia.

Uusi asetus selventää toteutettujen laitteistojen dokumentaation vaatimuksia. Aiemminkin
laitteistosta on vaadittu asennustodistus ja perusmäärittelyselvitys tai suunnitteluperusteet,
mutta uusi säädös säätää tarkemmin, mitä dokumenttien tulee pitää sisällään. Asiakirjoista
tulee selvittää yksityiskohtaiset tiedot laitteiston suunnittelusta, toteutuksesta ja testauksista.
Alan yrityksille tämä tarkoittaa dokumentoinnin korostunutta merkitystä ja saattaa vaatia al-
kuun lisäresursseja mahdollisesti uusien toimintatapojen luomiseksi. Asetuksen 8 §:n mukai-
sesti 1.1.2025 jälkeen asennustodistuksesta tai sen liitteistä tulee käydä ilmi seuraavat asiat:

- kohteen yksilötiedot, joita ovat nimi, osoite sekä omistajan yhteystiedot
- asennusliikkeen ja vastuuhenkilön nimi ja yhteystiedot
- selvitys kaikkien käytettyjen säännösten ja vaatimusten käytöstä ja esimerkiksi laitteiston valmistajan ohjeista
- selvitys asennetun järjestelmän toiminnallisten vaatimusten täyttämisestä
- tieto suunnittelussa käytetyistä säännöistä ja standardeista
- selvitys mahdollisista muutoksista, jotka on tehty perusmäärittelyn jälkeen tai suunnitelmaan; tällainen tilanne olisi esimerkiksi, jos todetaan asennusten aikana vajavainen suojausalue tai tehdään muutos jonkin toisen alan määräyksen täyttämiseksi, muutos ilmoitetaan erillisesti asennustodistuksessa
- asennusta vastaavat suunnitelmat sekä sammutuslaitteistojen kohdalla lisäksi päivitettyt mitoituslaskelmat
- kuvaus laitteiston toimintakuntoon saattamiseksi tehdyistä menetelmistä, joita ovat mittaukset, koeponnistukset, yhteistestaukset ja mahdolliset muut tehdyt testit
- yksilöidyt pöytäkirjat laitteistoille tehdyistä tarkastuksista ja testauksista
- paloilmoittimen ohjelmoinnissa käytetyt parametrit
- tarkat tiedot asennuksessa käytettyjen laitteiden, komponenttien ja tarvikkeiden vaatimuksenmukaisuudesta
- laitteiston käyttöä varten tarvittavat ohjeet ja kaaviot
- järjestelmän ajantasaiset paikantamiskaaviot
- kunnossapito-ohjelman laadinnassa tarvittavat materiaalit; itse kunnossapito-ohjelman laadinnan vastuu on asetuksen 9 § mukaisesti laitteiston haltijalla

- laitteiston perusmäärittelyistä laadittu selvitys, jota alalla kutsutaan nimellä suunnittelu-
perusteet
- järjestelmälle kolmannen osapuolen tekemän varmennustarkastuksen pöytäkirja.

Voimaan tulevien asetusten kunnossapitoa koskevat velvoitteet määritellään säädöksen pykälässä 9. Ne velvoittavat laitteiston haltijaa eli kiinteistön omistajaa pitämään laitteistot kunnossa säännöllisellä huollolla ja kunnossapidolla. Tätä pystytään myös seuraamaan siten, että asetuksen voimaan tullessa hätäkeskuslaitoksen tulee antaa tietoa mahdollisista huoltojen ja kuukausikoestuksien epäsäännöllisyyksistä niin kolmannen osapuolen tarkastajalle kuin palotarkastajallekin.

Asetuksen 10 § syventää määräystä laitteiston huolto- ja kunnossapito-ohjelmaan. Laitteiston huolto- ja kunnossapito-ohjelmassa on otettava huomioon kiinteistön käyttötarkoitus ja siellä harjoitettava toiminta. Laitteiston haltijan tulee ottaa laitteiston koko elinkaari huomioon kunnossapito-ohjelman laadinnassa. Laitteiston haltijan on päivitettävä tarvittaessa koko laitteiston elinkaaren ajan laitteiston suojausaluekaavioita kunnossapito-ohjelman lisäksi. Näiden lisäksi kaikki laitteistolle tehdyt huolto-, muutos- ja tarkastustoimenpiteet on kirjattava niin, että tiedot ovat saatavilla laitteiston huolloissa ja tarkastuksissa.

Uusi asetus on koonnut aiemmista poiketen molemmat alat saman asetuksen alle. Tämä helpottaa alan toimijoita ja kehitystä, kun molemmilla aloilla on selkeästi tiedossa, mitä molemmilta vaaditaan laitteistojen saattamiseen käyttökuntoon. Tämä on tärkeää, sillä kohteissa joissa on sekä paloilmoinen että sammutuslaitteisto, laitteistojen tulee toimia yhdessä oikea-aikaisesti yhdessä.

Asetuksen yhtenä tarkoituksena on ohjata yrityksiä entistä enemmän nojaamaan alan standardeihin ja yleisesti hyväksytyihin suunnitteluohjeisiin. Tämän tulisi pehmeästi ohjata alan vastuuhenkilöitä seuraamaan alan standardien kehitystä ja jatkuvasti päivittämään omaa ammattiosaamistaan.

8 Lain voimaantulon tuomat kehitysmahdollisuudet alalle

Voimaan tuleva uusi laki tarjoaa merkittäviä kehitysmahdollisuuksia automaattisten sammutuslaitteistojen ja paloilmoittimien alalle. Nämä mahdollisuudet voivat tuoda vanhakantaiselle alalle uusia innovaatioita, parantaa turvallisuutta ja luoda uusia markkinoita.

8.1 Alan yrityksiin kohdistuvat muutokset

Uuden lain voimaantulo ja vapautuminen tuovat alalle yleistä negatiivista henkeä, joka voi vähentää pitkällä aikavälillä pätevien koulutettujen vastuuhenkilöiden jäämistä alalle. Myös Petri Tomperin haastattelussa esille nostaman negatiivisen palkkakehityksen toteutuessa korkeasti koulutetun henkilöstön pitäminen alalla ja sitoutuneena työnantajaansa voi olla iso haaste yrityksille. Rakennusalan laskusuhdanteen tuomat haasteet eivät välttämättä houkuttele uutta pätevää henkilöstä tulemaan alalle vanhojen poistuessa.

Laki lisää vastuuhenkilön tehtäviä. Vastuuhenkilön tulee käydä paikalla ja todentaa muutokset ja tehdyt työt allekirjoittamallaan asennustodistuksella. Vastuuhenkilöltä on myös uudessa laissa vaadittu entistä laajempaa laitteiston toimivuuden yksityiskohtaista tarkastamista. Tämä vastuuhenkilön työmäärän kasvu varsinkin suurissa projekteissa rajaa samanaikaisten kohteiden määrää yhdellä vastuuhenkilöllä. Yksi vastuuhenkilö ei ajankäytöllisesti pysty samanaikaisesti pyörittämään aiempia määriä projekteja.

Vaikka alan vastuuhenkilön pätevyys- ja koulutusvaateita heikennettiin, se ei siltikään varmistakaan sitä, että alalla jo toimivat vanhat hyvämaineiset yritykset ottaisivat riskin ja palkkaisivat alhaisemman osaamistason vastuuhenkilöitä töihin.

Alan yrityksille suurimpia haasteita uudistusten jälkeen on saada ala kiinnostamaan uusia nuoria päteviä henkilöitä. Tämän lisäksi yritysten olisi hyvä yhdessä ajaa koulutuksen kehitystä eteenpäin. Alan yleisen hengen kääntäminen positiiviseksi ja yhteistyön lisääminen houkuttelee toivottavasti myös naisia perinteisesti miesvaltaiselle alalle.

8.2 Koulutus

Koulutusvaateen poiston yhteydessä perusteluna on käytetty lain valmistelijoiden taholta alan kohdennetun koulutuksen puuttumista. Koulutusta voidaan järjestää ottaen huomioon, että

Suomessa on pienempienkin erikoisalojen kehittymisen vuoksi räätälöityjä koulutuksia muun muassa riippumattoman Rakennusteollisuuden Koulutuskeskus Ratekon toimesta. Rateko järjestää räätälöitynä täydennyskoulutuksia sekä henkilösertifiointeihin ja ammatillisiin tutkintoihin valmistavia koulutuksia (Rateko, 2024).

Alan kehityksen kannalta vastuuhenkilöiden korkeakoulututkinnon kehittämisen avulla saataisiin varmasti syntymään sivutuotteena myös uusia innovatiivisia tuotteita ja järjestelmiä. Alan opiskelijoiden kokoaminen yhteen edesauttaisi alan verkostoitumista, ja ongelmien pohdinta laajan samanhenkisen perehtyneen henkilöstön yhteistyönä toisi uusia ratkaisuja ongelmiin.

8.3 Tekniset innovaatiot

Uusi laki painottaa järjestelmien luotettavuutta ja toimintakunnon ylläpitoa, mikä toivottavasti vauhdittaa alan teknologista kehitystä. Esimerkiksi älykkäiden verkkoon kytkettyjen laitteistojen hyödyntäminen voi parantaa järjestelmien kykyä havaita tulipaloja aikaisessa vaiheessa. Koska järjestelvät analysoivat ympäristöään tarkasti, voidaan havaita mahdolliset oikeat vaaratilanteet virheellisistä hälytyksistä tarkemmin ja nopeammin.

Lain käsittelemien laitteiden yhteensovittaminen muiden taloteknisten järjestelmien, kuten ilmanvaihdon, savunpoiston ja turvavalojen kanssa voisi parantaa rakennusten kokonaispaloturvallisuutta. Innovaatioita voi myös syntyä uusien, vähemmän haitallisten sammutusjärjestelmien kehittämiseksi sekä itsenäisesti esimerkiksi ilman sähkösyöttöä toimivien poikkeustilanteiden järjestelmien kehittämiseksi.

Pelastusalan laitelaissa yhtenä päämääränä on erheellisten hälytysten vähentäminen. Tärkeintä on parantaa suunnittelun ja asennuksen laatua niin, että erheellisiä hälytyksiä saadaan vähennettyä. Tämä ohjaa myös yrityksiä kehittämään järjestelmien koko elinkaaren aikaista huoltoa sekä ylläpitoa mahdollisesti uutta teknologiaa hyväksi käyttäen, jolloin huoltohälytys saataisiin järjestelmästä ennen mahdollista virheellistä palohälytystä.

Uusi laki voi edistää ympäristöystävällisempiä ratkaisuja kannustamalla kehittämään uusia järjestelmiä. Jos uudet järjestelmät saadaan käyttämään entistä vähemmän esimerkiksi vettä tai muita resursseja, saadaan aikaan kustannussäästöjä ja järjestelmät tukevat kestävä kehitystä.

Uusi paloturvallisuuslaki tarjoaa monia kehitysmahdollisuuksia alalle, erityisesti teknologian, järjestelmien tarkkuuden, dokumentoinnin ja kestävyysnäkökulmasta. Yrityksille avautuu mahdollisuus innovaatioihin, jotka parantavat turvallisuutta, lisäävät kustannustehokkuutta ja tukevat ympäristötavoitteita. Tässä kehityksessä mukana olevat yritykset voivat hyödyntää teknologian kehityksen tuomat edut ja luoda uusia, entistä tehokkaampia paloturvallisuusratkaisuja.

Aiemmin mainitun koulutuksen kehittämisen avulla voitaisiin saada aikaan innovatiivinen henki, jolla saataisiin luotua Suomelle alan teollisuutta ja vientivetureita. Aiemmin Suomessa tällaisena alan kehitysgeneraattorina on toiminut laivateollisuus, josta on saanut alkunsa niin Softex kuin Marioff. Softex on kehitetty alun perin laivaston tarpeisiin matalapaineveisumusammutusjärjestelmänä ja Marioff marine- ja offshore-puolen tarpeisiin (Marioff, 2024). Alan uranuurtajat ovat olleet edelläkävijöitä tahoillaan koko maailmassa. Marioffin asemasta maailmalla kertoo se, että puhuttaessa korkeapainesumujärjestelmistä käytetään melko yleisesti kaikista järjestelmistä nimeä Marioff.

8.4 Taloudelliset vaikutukset yhteiskunnassa

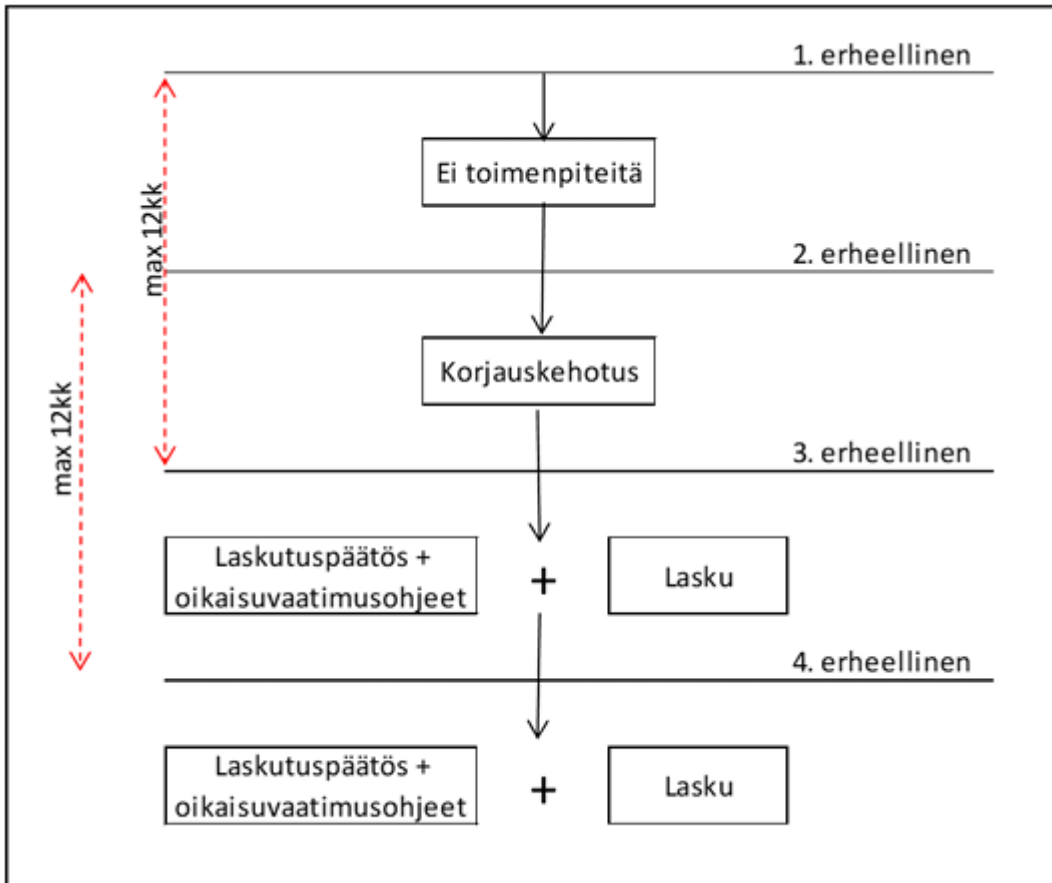
Lain tavoitteena on parantaa automaattisten sammutuslaitteistojen ja paloilmoitinjärjestelmien luotettavuutta ja kattavuutta. Palokuolemien vähentymistä uuden lain tuomien muutosten vuoksi ei suoralta kädeltä voida vielä arvioida. Palokuolemista tiloissa, joissa on jo automaattinen sammutusjärjestelmä mutta laitteiston toimimattomuuden vuoksi henkilö olisi kuollut, ei ole Suomessa tilastoja tai alalla yleisesti tietoa. Tällaisia todennäköisesti olisi olemassa, jos automaattiset sammutusjärjestelmät olisivat Suomessa yleisemmin käytössä.

Luotettavammat toimintavarmat laitteistot voivat vähentää tulipalojen aiheuttamia omaisuusvahinkoja oikea-aikaisella ja nopealla reagoinnilla. Pienentyvien vakuutuskorvauksien avulla voidaan saavuttaa pienemmät vakuutusmaksut.

Laitteistojen luotettavuuden paranemisella tullaan kuitenkin saavuttamaan taloudellista säästöä. Erheellisten palohälytysten väheneminen ja tätä kautta pelastustoimen erheelliset lähdöt kohteisiin vähenevät. Pelastusviranomaisten kumppanuusverkoston laatiman ohjeistuksen mukaisesti hyvinvointialueiden pelastusviranomaiset voivat periä maksuja hätäkeskukseen liitettyjen paloilmoitinjärjestelmien toistuvasta erheellisestä toiminnasta. Tällä tarkoitetaan tilannetta, jossa sama laitteisto toistuvasti hälyttää palosta erheellisesti niin, että

pelastusviranomaiset lähtevät paikalle ilman paloa. Erheelliseksi paloilmoitukseksi ei kuitenkaan lasketa tilannetta, jossa hälytys on johtunut ukkosesta, tulipalosta kiinteistön läheisyydessä, ylijännitteestä tai muusta sähkövauriosta tai hätäkeskuksen virheellisestä toiminnasta.

Kuva 2 selkeyttää, miten erheellisten hälytysten kohdalla laskutus syntyy kiinteistön omistajalle.

Kuva 1. Laskutusprosessin kuvaus (Erhe-työryhmä, 2023)

Alan sääntelyn keventyminen voi lisätä kilpailua, mikä voi laskea palveluiden hintoja. Tämä voi kuitenkin johtaa laadun vaihteluun, mikä vaikuttaa pitkällä aikavälillä negatiivisesti alan vakauteen. Alan vapautuminen tuskin tuo alan luotettavuuden heikkenemisen myötä taloudellista hyötyä yhteiskunnalle.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Suomen hallitus pyrkii laajalla rintamalla vähentämään sääntelyä keskittymällä byrokratian keventämiseen ja liiketoimintaympäristöjen parantamiseen (Valtioneuvosto, 2019). Hallituksen hyvänä tarkoituksena on luoda yrityksille paremmat toimintaedellytykset vähentämällä hallinnollista taakkaa. Onnistuessaan tämä tukisi Suomen kilpailukykyä ja talouskasvua pitkällä aikavälillä.

Johtopäätöksenä voidaan kuitenkin todeta, että uuden pelastustoimen lainsäädännön voimaantulo tuo merkittäviä mahdollisuuksia automaattisten sammutuslaitteistojen ja paloilmoinjärjestelmien kehitykselle. Lainsäädännön tiukemmat vaatimukset toiminnallisuudesta, yhteensopivuudesta ja luotettavuudesta voivat johtaa uudenlaisiin teknologisiin innovaatioihin, kuten älykkäämpiin järjestelmiin ja ympäristöystävällisiin ratkaisuihin. Lisäksi parantuneet dokumentointivaatimukset ja erheellisten hälytysten ehkäisy kannustavat alan yrityksiä kehittämään tehokkaampia ja kustannustehokkaampia palveluita. Nämä uudistukset edistävät paloturvallisuutta ja tukevat kestäväää kehitystä sekä yritysten kilpailukykyä.

Laki poistaa alan koulutusvaateen, ja samanaikaisesti laajalla rintamalla ollaan huolissaan rakentamisen laadusta. Tämä luo ristiriitaisen käsityksen koulutuksen tärkeydestä. Rakennusalalla kuitenkin samanaikaisesti panostetaan koulutusten kehittämiseen ja koulutusvaateiden lisäämiseen. Tämä luo ristiriitaisen tilanteen hallituksen toimiin yhden erikoisalan kohdalla. Lakiuudistus toivottavasti antaa sysäyksen niin koko alan positiiviselle kehitykselle kuin insinöörien koulutukselle tulevaisuudessa.

Lopulta lain vaikutukset alan pitkän aikavälin kehitykseen riippuvat pitkälti siitä, miten hyvin yritykset, viranomaiset ja koulutusjärjestelmät sopeutuvat muutoksiin. Vaikka laki tuo haasteita erityisesti osaamisen ja turvallisuuden alueille, se tarjoaa myös mahdollisuuden merkittävälle teknologiselle ja taloudelliselle kehitykselle. Tämä mahdollistaisi alan kasvun ja paloturvallisuuden tason nostamisen tulevaisuudessa edellyttäen, että ristiriitaisuudet ja huolenaiheet otetaan vakavasti ja ratkaistaan tehokkaasti.

LÄHTEET

- Backman, J. (2021). *Miten suomessa säädetään laku? selvitys lainsäädäntöprosessista ja sen johtamisesta*. SITRA.
- Bafe Fire Safety register. (i.a) bafe. <https://www.bafe.org.uk/about-bafe>
- Brandskyddsforeningen. (i.a.). *För ett brandsäkert och hållbart Sverige*.
<https://www.brandskyddsforeningen.se/om-oss/>
- ERHE-työryhmä (2023) *Ohje erheellisten paloilmoitusten vähentämiseksi*.
https://pelastuslaitokset.fi/sites/default/files/2023-06/Ohje_erheellisten%20paloilmoitusten_v%C3%A4hent%C3%A4miseksi_S_10052023.pdf
- Euroopan unionin rakennustuoteasetus, EU305/2011 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=CELEX%3A32011R0305>
- Fia. *Fireindustry association*. <https://www.fia.uk.com/>
- Fise. (2024) :
https://fiseprod.s3.amazonaws.com/media/documents/FISEn_patevyyspalvelun_ohje_022_024.pdf?X-Amz-Algorithm=AWS4-HMAC-SHA256&X-Amz-Credential=AKIAIJWTFEVEDH34FZWQ%2F20241117%2Ffeu-central-1%2Fs3%2Faws4_request&X-Amz-Date=20241117T141343Z&X-Amz-Expires=30&X-A
- Fise. (2024) <https://www.patevyyspalvelu.fi/uutiset>
- FPA Australia. (2024) *FPA Australia* <https://www.fpaa.com.as/>
- Harf, B. (2022) *Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rakentamislainsäädännön sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi*. Ab Alarm Cotroll Oy
https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/dd45b6ea-778c-4d8b-a564-12d1fc6230a6/61dddcbb-5ed9-4105-ac41-63efd4611113/LAUSUNTO_20220919195353.PDF
- Katila, K.(2022) *Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laiksi eräistä paloturvallisuuslaitteista sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta*. Suomen Yrittäjät. https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/dd45b6ea-778c-4d8b-a564-12d1fc6230a6/b3151bf6-d6c1-49d3-952c-6fdc30b24917/LAUSUNTO_20220919195540.PD
- Kinnunen, V. (2022)) *Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laiksi eräistä paloturvallisuuslaitteista sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta*. Sprinklertekninen yhdistys ry.
https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/dd45b6ea-778c-4d8b-a564-12d1fc6230a6/c2cee1cb-0718-4bbd-9467-6f0ec2cd4487/LAUSUNTO_20220824072316.PDF

Korkalainen, A. (2022) *Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laiksi eräistä paloturvallisuuslaitteista sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta*. PIL. https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/dd45b6ea-778c-4d8b-a564-12d1fc6230a6/7669546e-aafb-4f41-85b8-07641b093f73/LAUSUNTO_20220823175519.PDF

Kurola, P. (2022) *Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laiksi eräistä paloturvallisuuslaitteista sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta*. Inspecta Tarkastus Oy. https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/dd45b6ea-778c-4d8b-a564-12d1fc6230a6/19fc49b8-9f63-4e0a-b3b4-344c69f84d84/LAUSUNTO_20220919200123.PDF

Laki eräistä paloturvallisuuslaitteista 191/2024
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2024/20240191>

Laki pelastustoimen laitelaista 10/2007.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2007/20070010#Pidm46263582438816>

Laki pelastustoimen laitteiden teknisistä vaatimuksista ja tuotteiden paloturvallisuudesta 562/1999 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1999/19990562>

Laki rakentamisen suunnittelu- tai työnjohtotehtävissä toimivien pätevyyden osoittamisesta 812/2023
<https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230812?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=812%2F2023>

Marioff (2024) *Marioffin tarina* <https://www.marioff.com/fi/tietoja-meista/marioffin-tarina/>

Mikkola, J. (2024) *Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta laiksi eräistä paloturvallisuuslaitteista sekä eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta*. Probemen Oy. https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/dd45b6ea-778c-4d8b-a564-12d1fc6230a6/44543188-ea81-40da-98bf-d1a9a9330c52/LAUSUNTO_20220920182228.PDF

Oikeusministeriö (2024)
<https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=e1c25b4c-27ac-49f0-97b7-8d61b46e2fe5>

Pelastusosasto. (1999) *Määräys paloilmoittimien hankinnasta, asennuksesta, käyttöönnotosta, huollosta ja tarkastuksesta*. SM-1999-440/Tu-33, Sarja A:60
<https://www.finlex.fi/fi/viranomaiset/normi/20001/5282>

Rajaniemi, K., & Rajakko, J., (2019) *Keskustelutilaisuus pelastusoimen laitelaista annetun lain uusitamisesta*. https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/dd45b6ea-778c-4d8b-a564-12d1fc6230a6/9682d47a-76cc-434d-94c8-14b0120a2d82/MUISTIO_20191008075629.pdf

Rakentamislaki 751/2023 <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230751>

Rateko (2025) *Rakennustelollisuuden koulutuskeskus Rateko*. <https://rateko.fi/>

Santala, T.(2022). *Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rakentamislainsäädännön sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi*. Are Oy.
https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/dd45b6ea-778c-4d8b-a564-12d1fc6230a6/4e6ef016-f5bc-4aab-9d25-92eb81991c8a/LAUSUNTO_20220920182623.PDF

Sisäministeriö. (2024) *Sisäministeriön asetus paloilmoittimista ja automaattisista sammutuslaitteistoista*.
<file:///C:/Users/NUC1/Downloads/Muistiolounnos%20paloilmoittimista%20ja%20automaattisista%20sammutuslaitteistoista.pdf>

Spek. (2021) *Tarkastuslaitosten sääntöluonnin sammutuslaitteistot*. <https://www.spek.fi/wp-content/uploads/2021/12/Tarkastuslaitosten-saantotulkinnat-sammutuslaitteistot-1.pdf>

Suomen perustuslaki 731/1999 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>

Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos. (2024) *Palokuolemat*. <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/turvallisuuden-edistaminen/tapaturmien-ehkaisy/tapaturmat-suomessa/palokuolemat>

The Geneva association. (2014). *The Geneva association bulletin world fire statistics*.
<https://www.genevaassociation.org/publication/world-fire-statistics-bulletin-no-29>

Tiihonen, A., (2019) . *Hallinto-oikeuden perusteet*. Edita.

Tukes. (2024). *Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Tarkastuslaitosten tarkastuspäätökset sekä kriteerit vakavissa puutteissa*:
<https://tukes.fi/documents/5470659/6372829/Tarkastuslaitosten+tarkastusp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6kset+ja+kriteerit+vakavissa+puutteissa/df4ebc52-7925-4934-b5e1-d8cae66aaae7/Tarkastuslaitosten+tarkastusp%C3%A4%C3%A4t%C3%B6kset+ja+kriteerit+vakavissa+puutteissa.p>

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes. *Tietoa Tukesista*. <https://tukes.fi/tietoa-tukesista/organisaatio>

Valtioneuvosto(2019) *Säädösten määrä ja laatu haasteena – näkökulmia sääntelyyn*.
<https://valtioneuvosto.fi/-/vaikutusten-arviointi-ja-niista-informoiminen-valtioneuvoston-u-kirjeis-1>

VN/35525/2023. *Taksilainsäädännön tarkastelu*
<https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM062:00/2023>